

SKAUTING

*Dvouměsíčník pro
skautskou výchovu*

*Pracujeme
dobře s motivací?*

- + Demokraticky na týdenní výpravu s. 26
- + Získávání nových spolupracovníků s. 32
- + Připravujeme se na velké závody s. 37

SKAUTING

56. ROČNÍK / 1 – ŘÍJEN

Všechna čísla jsou ke stažení v archivu:
casopisy.skaut.cz/skauting

TÉMA

VŠE KOLEM MOTIVACE

- 3 *Editorial*
- 4 *Potrestání odměnou*
- 8 *Gejzír*
- 9 *Instant: Pomozme dětem najít jejich motor*
- 10 *Rozhovor: Brát život jako nabídku*
- 11 *Anketa*
- 12 *Motivace oddílové rady*
- 14 *Syndrom vyhoření*
- 15 *Po stopách motivace*
- 18 *Z výzkumu motivace*
- 19 *Rozcestník*

FÓRUM

NÁZORY A KOMENTÁŘE K VÝCHOVĚ

- 20 *Z archivu: Skautská tělesná výchova*
- 21 *Úvaha: Proč vlastně mluvit slušně*
- 22 *Redakční vlašťovka*
- 22 *Komentáře*
- 23 *Sloupek náčelníků*

HORIZONT

PODNĚTY A INSPIRACE PRO VÝCHOVU

- 25 *Trendy: Postojová rozsvička*
- 26 *Z praxe: Demokraticky na týdenní výpravu – jde to?*
- 28 *Literatura: Proč vést děti ke čtení*
- 28 *Recenze: Tyranie*

SEZONA

METODICKÁ PODPORA PRO AKTUÁLNÍ OBDOBÍ

- 29 *Příroda: Zimní ptačí hodování*
- 30 *Nástěnka: Do čeho se pustit v příštích měsících?*
- 32 *Středisko: Získávání nových spolupracovníků*
- 35 *Vyrazte s dětmi za obzor*
- 36 *Oddíl – družina: Smysluplný program na schůzkách?*
- 37 *Světlušky-vlčata: Přípravujeme se na velké závody*
- 38 *Inspiro: Hry pro uklidnění*

REDAKCE SKAUTINGU

TOMÁŠ ČAKLOŠ – TOM
šéfredaktor

ONDŘEJ PRIKNER – TWIST
zástupce šéfredaktora a vedoucí vydání

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ
zástupce šéfredaktora a editor

KÁŤA PUCZOKOVÁ
vedoucí komunikace a instantů

MARIE REJŽKOVÁ – REJŽE
vedoucí názorové sekce

BERNY KUREŠOVÁ
vedoucí korektur a literatury

ANIČKA HUBÁČKOVÁ
zahraniční redaktorka

DAN VYKOUKAL – ŽORŽA
redaktor trendů

EMČA ZEZULOVÁ
redaktorka světlušek a vlčat

ANEŽKA FADRŇA
redaktorka a editorka anket

KLÁRA SUCHÁČKOVÁ – SURI
redaktorka a editorka nástěnky

MIROSLAV ZAJDÁK – TAFFY
redaktor a editor her

DAVID DANIEL STEJSKAL
redaktor a editor střediska

LUCKA ĎORĎOVÁ
redaktorka zdaleka

JAROSLAV RAJL – KAKTUS
redaktor veterán

NAPIŠTE NÁM!

Budeme rádi za vaše příspěvky i zpětnou vazbu. Přijdou vám témata a články užitečné? O čem byste rádi ve Skautingu četli? Těšíme se na vaše podněty, dialog i budoucí spolupráci.

Kontakt: skauting@skaut.cz. **Grafika a sazba:** Jan Dočekal. **Foto na obálce:** Lucie Horáková – Basa. Dále na tomto čísle spolupracovali autoři, oponenti, konzultanti a korektoři článků. **Vydavatel:** Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., Senovážné náměstí 24, 110 00 Praha 1, IČ: 64934926, telefon: 234 621 223, tdc@skaut.cz. **Tisk:** Triangl a. s. **Distribuce:** Send Předplatné, spol. s r.o. Pro členy Junáka je předplatné řešeno v rámci online registrace. **Vychází 5× ročně:** Vyšlo 5. 10. 2017.

Čas na změnu přístupu

Věnovat víc pozornosti motivaci se nám vyplatí

Na hodině angličtiny jsem se nedávno potkal a seznámil s jedním skautem. Pomáhá s vedením oddílu na malé obci, asi tomu věnuje hodně času – a říká, že ho to vlastně nijak zvlášť nebaví.

Zeptal jsem se, proč to tedy dělá. Díval se na mě docela překvapeně – prý musí. Nikdo jiný to neudělá. Oponoval jsem, že ne, že nemusí. Ovšem zdálo se, že tomu nerozumím. Musí, bere to jako závazek, v oddíle je zřejmě rád, třebaže ho to úplně nebaví. A chystá se na vůdcovský kurz, aby mohl vedení oddílu převzít.

Naše oddíly, jak je tak pozorují, často o motivaci vypovídají dvě zajímavé věci. Na jednu stranu nelze říct, že by nám chyběla – členská základna roste, vedoucí odvádějí spoustu skvělé práce a jejich ochota věnovat se skautingu je obdivuhodná.

Jenomže současně jako bychom s ní pořád neuměli úplně dobře zacházet. Lidé jsou nadšení skautingem, ne už ale úkolem, který se jim právě chystáme svěřit. A tak zbývají dvě cesty: buď je k tomu (pokud jde o děti) donutíme odměnami a tresty, aniž bychom víc řešili, jak moc je to výchovné. Anebo si k nim (pokud jde o dospělé) něco takového nedovolíme, práci uděláme rezignovaně sami a o další krůček se tak přiblížíme riziku vlastního vyhoření.

Nabízí se otázka, zda existuje i jiná možnost – a jestli jako vedoucí v oddílech můžeme dělat něco pro to, aby tomu bylo jinak. Tímhle číslem bychom vás rádi přesvědčili, že ano.

Bude k tomu ale možná potřeba drobná změna uvažování. Naše otázka totiž nezní, jak lidi motivovat, aby dělali, co po nich chceme. Nýbrž jak porozumět motivaci, kterou oni sami mají, a dokázat ji propojit s něčím, co oddíl nabízí.

Možná není ten rozdíl na první pohled zřejmý, ve skutečnosti je ale zásadní. Hraje se v něm o přístup, jaký hodláme k druhým mít.

Může jít o děti, které chceme vychovávat. Jak to udělat, aby naše práce skutečně děti rozvíjela způsobem, který je pro ně nejlepší, se můžete dočíst v našem hlavním článku na následujících stránkách.

Může jít také o dospělé členy týmu, kteří tu rovněž nejsou pouze jako levná pracovní síla. Práci s nimi se věnuje článek o motivaci oddílové rady.

A nakonec může jít o nás samotné, o naši vlastní osobní motivaci, o níž je snad třeba pečovat ze všeho nejvíc. Nedaří-li se to, výsledkem bývá vyhoření, přiblížené článkem i osobním příběhem.

V práci s motivací máme jako skauti rezervy dlouhodobě, ať už jde o výchovu, personalistiku nebo vlastní duševní pohodu. Naše články chtějí věci přispět, celou situaci ale nezmění. Domnívám se, že je třeba otázce motivace věnovat v oddílech, na kurzech i napříč celým hnutím ještě daleko větší pozornost než doposud. Opustit překonané postupy a následovat radši oddíly, které nám dnes a denně ukazují, že místo odměn a trestů, manipulace a osobní frustrace je skutečně možné vydat se naplno cestou vnitřní motivace – a dělat jen takové věci, které nás těší.

Závěrem bych s vámi rád sdílel svou radost a zvědavost, jež se pojí s proměnami tohoto časopisu. Jak jste si asi všimli, přicházíme s novým školním rokem opět v nové podobě a také ve větším rozměru. Značně jsme před létem rozšířili redakční tým a rozhodli se vyzkoušet jiné řešení než v posledních letech. Změnou neprochází jen forma, zavádíme také řadu nových či přepracovaných rubrik, ať už jde o širší názorovou sekci, metodický kalendář ve formě nástěnky, anebo pravidelné rubriky věnované specifikům světlušek a vlčat či výchovy prostřednictvím oddílů a družinového systému. Cíl časopisu přitom zůstává stejný: nabízet vedoucím oporu i nové obzory pro skautskou činnost. Jak moc se nám to v novém kabátě daří, se přitom nejlíp dozvíme od vás – budeme tak velmi rádi za jakoukoli zpětnou vazbu, kterou neváhejte posílat na skauting@skaut.cz. Rád bych na tomto místě poděkoval naší nové redakci a všem, kdo se na proměně časopisu podíleli – a zejména pak popřál všem vám čtenářům, abyste v něm dokázali najít něco užitečného pro vlastní oddíl, se kterým prožijete úspěšný a radostný rok!

TOM ČAKLOŠ
šéfredaktor

TOMÁŠ ČAKLOŠ – TOM
Drží palce všem, kteří se ne-
bojí měnit svůj přístup k dru-
hým. Šéfredaktor Skautin-
gu, student psychologie a člen
kmene Sebranka v Brně.

TOMÁŠ ŘEHÁK – ŠPALEK
Motivovat znamená manipu-
lovat! Dlouholetý člen ústřed-
ních orgánů Junáka; 20 let
vedl Gemini; v civilu ředitel
Městské knihovny v Praze.

Potrestání odměnou

Od odměn a trestů k vnitřní motivaci

Oddíl Kosatek se poslední dobou opravdu daří. Možná jste o nich také slyšeli – vymetají všechny závody a soutěže, členská základna roste, pověst je předchází. A především: děti mají skvělou docházku na schůzky i další akce, aktivně se zapojují do plnění stezky, nekázeň prakticky vymizela. Celoroční hra na dobývání oceánu funguje bezvadně – děti se mohou přetrhout, kdo posbírá víc lososů a vyhraje měsíční bodování. Programy jsou náležitě odměněny a celý systém je nastaven tak, aby každý po pár týdnech dosáhl na pěkné ceny. Všichni to žerou, všichni jsou z toho nadšení, zápal do soutěže se stává nedílnou součástí oddílové kultury, všichni mají pocit, že takhle to má být. Hodnoceno je samozřejmě i chování – a výsledky mluví samy za sebe. Oddíl se už skutečně chová skvěle v tom smyslu, že naplňuje vůli vedení, aniž by k tomu bylo zapotřebí nějakého zvláštního tlaku. Sen o bezvadně ukázněném a perfektně fungujícím oddíle je zde vytažen k dokonalosti.

Pro všechno to nadšení z perfektního fungování člověk skoro přehlédne nepatrný detail: někteří členové odcházejí – ale to je přece přirozené. Jenomže s věkem zhruba šestnácti let jich najednou odchází nějak víc. Nikdo je nevyhodil, odcházejí sami od sebe – prostě se už do toho systému nějak nevejdou. Možná se rozhodli vyzkoušet hranice, zažít trochu revolty, přeskádat si ten život jinak. Ale i přes hořký konec budou nejspíš v budoucnu vzpomínat, jak to bylo celé super, jaké skvělé chvíle prožili, jak elitně se občas cítili, kolik kamarádů poznali... A pak si někteří z nich možná položí ještě jednu otázku. Čím byli vlastně obohaceni pro život.

Jako skauti se odnepaměti zaklínáme rozvojem samostatnosti. Ta ovšem není v tom, že umím rozdělat oheň na tři sirky, nýbrž že dokážu žít šťastný život, který nemusí nikdo

řídít za mě. Je-li naším cílem, aby si děti uměly skvěle uklidit stan, když jim zrovna někdo řekne, potom je k tomu bodování stanů možná dobrou cestou. Pokud je ale chceme naučit trvale si uspořádat svůj prostor tak, aby v něm uměly pracovat, potřebujeme se vydat jinudy.

V tomto článku se vás pokusíme přesvědčit, že způsob, jakým zacházíme s motivací dětí, zásadním způsobem určuje, co si z oddílu odnášejí. Především vám ale chceme nabídnout konkrétní zkušenosti a metodické principy, na kterých je podle nás možné a dobré přístup k dětem postavit.

Pojďme se ale nejdřív ještě na chvíli zamyslet:

Zkuste si vybavit konkrétní dítě z vašeho oddílu – co mu jde, co mu nejde. Jak se chová, v čem je fajn, v čem není fajn. Prostě si ho zkuste vybavit. A teď si ho představte ode dneška za 20 let. Jestli bude žít šťastný život, bude mít dobrou práci, dobré vztahy, v čem bude užitečný společností... A nakonec si zkuste vedle té představy dát druhou – ten stejný Pepíček ode dneška za 20 let – jenom si zkuste představit, že nikdy nechodil do vašeho oddílu...

Porovnáním těchto dvou představ jste právě definovali váš cíl. O tohle totiž jde. Rozdíl, který dokážu v životě toho člověka udělat, je to, kvůli čemu tady jsem. A schopnost rozdělat oheň na tři sirky v tom pravděpodobně nehraje velkou roli.

Proč tady hloubáme o cílech? Protože řešení hádanky, jak pracovat s motivací, ze všeho nejvíc vychází z toho, jaký cíl vlastně sledujeme. Nesnažíme se vás přesvědčit, že odměny a tresty nefungují – ony totiž nepochybně nějak fungují. Snažíme se vás pouze přivést k zamyšlení, zda takový přístup odpovídá cílům, které si ve skautské výchově klademe.

KDE JE PROBLÉM?

Vedoucí Kosatek to se svými členy nepochybně myslí dobře a věnují jim mnoho energie. Zcela určitě v nich ze sebe zanechají velký kus dobrého. Možná ale mají na víc – jejich přístup postavený na odměnách a trestech je totiž dle našeho mínění již historicky překonaný.

Děti, které máme dnes v oddílech, prožijí celý svůj život v 21. století. Aby dobře obstály, budou potřebovat samostatnosti víc než kdy dřív. Čemu je ale učí výchova postavená na odměnách a trestech? Především závislosti na autoritě a vnějších podnětech. Učí se své jednání řídit vůlí druhých a hodnotu sebe sama odvozovat od vzájemného porovnání s ostatními.

Zastavme se nejprve u trestů. Vůči nesprávnému chování je určitě třeba vymezit pevné hranice a těch se následně držet, tedy nenechat prohřešek bez povšimnutí a adekvátně na něj reagovat. Pokud ale naši odpovědí bude, ať si

Pepíček za trest udělá deset dřepů, kladného výchovného efektu dosáhneme jen stěží. Místo abychom kluka konfrontovali se skutečnými důsledky jeho chyby, vytváříme umělý odpustek – a je jedno, jestli má podobu dřepů nebo deseti stržených lososů. V obou případech děti učíme, že je to vlastně obchod, něco za něco: pokud jsi ochotný snést můj trest, potom už nevádi, že se chováš nemorálně.

Jenomže s odměnami je to podobné. Aby děti dělaly, co chceme, motivujeme je odměnami, které s podstatou věci samotné nesouvisejí. A místo abychom to nechali na nich, opět obchodujeme. Nenápadně tak dáváme najevo, že vlastně není o co stát – že pokud je nutné už samotný příchod na schůzku něčím odměnit, jako by snad jinak nebyl žádný důvod tam chodit...

V momentě, kdy z odměn a trestů uděláme bodování, pomalu vytváříme návyk. Děti se učí přenášet část odpovědnosti za své chování na systém, který je řídí.

PŘÍPRAVA NA SVĚT TAM VENKU

Musíme přiznat, že člověk, který projde oddílem Kosatek, bude možná dobře připraven plnit úkoly svých nadřízených a dostane-li se do firmy, kde proti sobě zaměstnanci vzájemně soutěží v žebříčku měsíce, velmi pravděpodobně bude schopen držet se na čelních pozicích. Ano, člověk vychovaný na soutěžích a odměnách bude dobře připraven ve svém zvyku pokračovat. Možná se naučí celý svůj život pojímat jako jednu velkou soutěž a věci dělat především nebo snad pouze tehdy, když za ně dostane určitou odměnu. Jenže – opravdu tohle chceme?

Pro zajištění oddílové kázně odměny a tresty opravdu dobře fungují. Jenom si pojďme říct, jestli je to do světa, který je stále méně předvídatelný, dobrá výbava. Dokonce i v komerční sféře je dnes takový přístup na ústupu. Trh práce se prudce proměňuje a většina ekonomicky aktivních lidí snad už ani nežije v prostředí, které by takové návyky vítalo. Již dnes, v roce 2017, platí za nejžádanější dovednosti samostatnost a kreativita. Děti, které máme právě v oddíle, budou v produktivním věku někdy v letech 2030 až 2080. Skauting je výchova pro život, možná bychom na to měli nějak reagovat.

CESTA K SEBEVĚDOMÍ

Kosatky nejspíš vedou své členy k určité cílevědomosti. Jenomže když se to přežene a potřeba neustále v něčem vyhrávat splyne s ustavičným tlakem na výkon, tak důsledkem takhle skvěle fungujícího oddílu také může být neschopnost žít mimo komparativní uspořádání. Neboť jaké bude asi sebevědomí člověka, který jej odvíjí pouze od srovnávání se s druhými a od představy, že je jen tak dobrý, jak jeho poslední úspěch?

Jednou ze základních potřeb každého z nás je respekt druhých. Aby byl člověk spokojený, potřebuje se cítit uznáván. Jako vedoucí máme v zásadě dvě cesty, jak k respektu přistoupit. Můžeme naše členy podporovat a dávat jim najevo, že je máme rádi a respektujeme, aniž bychom to něčím podmiňovali. A pak je tu druhá cesta: můžeme neustále soutěžit o body a diplomy, aby každý dobře věděl, že uznání není zadarmo.

Opravdové sebevědomí se ovšem vnější motivací vybudovat nedá. Bude to spíš sebehodnocení založené na neustálém porovnávání. A až budou v šestnácti letech členové

od našich Kosatek odcházet, asi jim nebude stačit, jaká je báječná věc, že existují – budou nutně potřebovat žebříček, kde vyniknou.

FIGURKY A HRÁČI

Kombinace nedostatku respektu a sebevědomí s určitou závislostí na vnějších podnětech může v dnešních dnech představovat pro šestnáctileté mladé lidi, kteří právě odešli ze soutěživého oddílu a hledají nové místo, kde si budou moct připadat elitně, docela nebezpečný koktejl. Pokud je mi málo, že já jsem já, o to víc potom hrozí, že se budu potřebovat přimknout k nějaké skupinové ideologii. Možných autorit se dnes nabízí celá řada, přímo naléhavě si žádá naši pozornost jeden subjekt vedle druhého – reklamou počínaje, vábením extremistů konče.

Schopnost nacházet si vlastní hodnoty a cíle, utvářet si život podle sebe a nebýt při tom závislý na motivačních vstupech zvenčí je v době postfaktické prakticky nezbytným předpokladem pro každého, kdo své místo na šachovnici života vidí v podobě hráče, nikoli pouhé figurky.

KAM DOPLULY KOSATKY

Co se stane, když oddílové bodování dotáhneme k dokonalosti? Všichni jedou na odměnách, tresty nejsou skoro potřeba, snad jen pro ty, kdo se nepřizpůsobí. Pomalí a nekonformní stejně postupně odejdou – systém je zašlapal do země, přestanou překážet budování šťastné společnosti. Zbytku poskytuje vnější motivace jisté nabuzení... Je to ovšem krátkodobé nabuzení, jako s kofeinem – neudržíme-li dávku, snadno upadá.

A právě takový osud pak možná potká skutečnou motivaci našich členů. Nekončící smršť odměn snadno převálcuje poslední zbytky nadšení. Potvrzují to nakonec i četné výzkumy: pokud činnost, o kterou měly dříve děti zájem, začneme odměňovat, zájem opadne. Zaplaťte dítěti za vynesení odpadků a zajistili jste si, že už to nikdy neudělá zadarmo. A co víc: podařilo se nám odvést pozornost dětí k jinému cíli, než by bylo žádoucí. Místo aby chtěly něco zajímavého prožít a něco se naučit, sbírají body. Ovšem když z odměn uděláme jediný cíl, lidé se na ně upnou a snadno si najdou tu nejrychlejší cestu, jak jich nasbírat co nejvíc...

Alternativou tomu všemu je vydat se jinudy a snažit se výchovu stavět na přirozené, vnitřní motivaci. Zní to složitě, skoro utopicky, je to ale vlastně docela prosté a normální.

Pokud to celé vidíte jinak, potom prosím – buďte. Máte-li nastavený cíl někde jinde než my, potom je nesmysl, abyste rušili odměny a tresty. My jsme však došli k přesvědčení, že chceme-li dnes vychovávat samostatné, sebevědomé a zodpovědné občany, přes odměny a tresty cesta nevede.

Takže jak na to

V oddíle Žiraf se před pár lety mnohé změnilo. Vlastně to není tak dávno, co ještě vedoucí rozdávali kliky za pozdní příchody, rozdělovali body za zápisy v kronice a nástěnce vedlo bodování srovnávající výkony jednotlivých vlčat. Jenomže dnes je všechno jinak. Bodování není, tresty nejsou. Děti do oddílu chodí stále a kupodivu s větší radostí. Mají větší chuť se něco učit a především pevnější vztah ke společným pravidlům. Ne, Žirafy nejsou dokonalý oddíl. Děti se dopouštějí různých pochybení podobně jako dřív. Změnil →

se ale způsob, jak k nim vedoucí přistupují.

Často stačilo málo. Když někdo zapomene doma šátek, nepřijde o body, prostě nemá šátek. Děti pochopily, že když přijdou pozdě na schůzku, nestihnou úvodní hru. Pokud něco poškodí, musí to napravit.

Říká se tomu výchova přirozeným důsledkem a platí to i naopak. Když někdo na táboře celý den staví věž, nepotřebuje dostat jediný bod – výsledkem jeho práce přece je, že postaví věž. Celodenní úsilí je odměněno radostí z toho, co jsme prožili a co jsme se naučili.

Vedoucí Žiraf přitom žádné nadpřirozené schopnosti nemají. Dělají řadu chyb, jsou to skautští vedoucí jako my všichni. Jen sebrali odvahu něco změnit.

Jak to tedy vlastně dělají? Následujícími řádky se vám pokusíme přiblížit poznatky, které nám pomáhají motivaci pochopit, a spolu s nimi principy, jež jsou podle nás při práci s dětmi klíčové.

TVOŘÍME ZÁKLADY

Vytyčit ostrou hranici mezi vnitřní a vnější motivací úplně jednoduše nejde. V naší psychice jde o vzájemně provázané procesy. Ve skutečnosti neexistuje žádný oddíl založený jen na vnitřní nebo vnější motivaci – důvody, proč dítě dělá to, co dělá, vždy vycházejí jak z jeho vlastních přání, tak z tlaku okolí.

Přesto pro nás může být tohle dělení užitečné, uděláme-li si z něj jakýsi výchovný kompas. Třebaže se nikdy ani jedné složky zcela nezbavíme, je jen na nás, na kterou stranu se rozhodneme hrát. Můžeme se zkrátka snažit vnější motivaci vyhýbat, co to jen jde, a důraz klást na tu vnitřní – která je nakonec přirozenější a dle výzkumů podporuje větší psychickou pohodu.

Když se Žirafy rozhodly opustit odměny a tresty, důležitě bylo, aby vzniklý prostor zaplnily něčím jiným. To „něco jiného“ si můžeme představit coby určité předpoklady, které by měl náš oddíl splňovat, aby rozvoj vnitřní motivace podporoval.

Dejme tomu, že jsme na táboře a chceme, aby družina skautek připravila oheň... „Holky, připravte na večer pagodu a snažte se s tím neflákat celý den, jak je vaším dobrým zvykem. Když to stihnete rychle, můžete pak do rybníka s ostatními. A když uděláte vyšší pagodu než minule kluci, dostanete 10 lososů.“ Kdyby za vámi někdo přišel s podobným pokynem, běželi byste samým nadšením pro pilu a sekeru?

V čem je problém? Předně: pokud si náhodou doteď nebyly holky jisté, zda je příprava ohně radost, nebo utrpení, nyní již nepanují žádné pochybnosti. Stavba ohně je zde od začátku prezentována jako nepřijemnost, kterou je třeba mít co nejdřív z krku. Zároveň ten pokyn na dívky útočí a dělá z nich notorické flákače. Pronesená slova vlastně vytvářejí negativní normu.

Pojďme tedy odstranit části, které jsou vyloženě demotivující. „Holky, připravte na večer pagodu.“ Nyní je to čisté, není zde nic, co by nás odrazovalo – bohužel ale ani nic, co by nás mělo nadchnout.

Je asi jasné, že když mluvíme o „něčem jiném“, čím je třeba vzniklý prostor naplnit, nemáme na mysli dovětek typu „věřte mi, bude to super“. Změna musí být hlubší.

Dle poznatků a doporučení současného výzkumu můžeme identifikovat tři základní vlastnosti skutečně

motivujícího prostředí: prvním je **smysl**, který člověk v dané činnosti prostě potřebuje vidět. Následuje **autonomie** – svoboda dělat si věci po svém. Trojici pak uzavírá **možnost růstu**, tedy vidina, že se můžu stále zlepšovat a posouvat dál.

Náš dosavadní příklad jaksi neobsahuje ani náznak důvodu, proč by měly holky oheň stavět. Přitom lze předpokládat, že to nějaký smysl má: možná si kolem toho ohně pak večer sedneme, budeme zpívat písničky a bude to fajn. Zdá se to třeba samozřejmé, nepadlo o tom ale ani slovo.

Dále: opravdu je nutné, aby měl dnešní oheň podobu pagody? Proč by nemohly holky postavit třeba hranici nebo vymyslet úplně vlastní tvar? A nakonec: je stavba ohně pouze nutným množstvím práce, nebo může být i příležitostí se nějak rozvíjet?

Průnikem těchto úvah můžeme vytvořit docela jiné sdělení: „Holky, pořád mám před očima ten střední oheň, ty tři kytary zněly dohromady fakt dobře! Říkal jsem si, že bychom to mohli dneska zopakovat, co vy na to? Nechtěly byste se ujmout přípravy? Líbilo se mi, jak to posledně vzali Gepardi kreativně – jaký oheň byste chtěly postavit vy?“

METODICKÉ PRINCIPY

Dle našich zkušeností je pro rozvoj vnitřní motivace dobré a potřebné držet se následujících zásad:

1. Důsledně **eliminujeme odměny a tresty** coby náhražky, které mají druhé motivovat. Nemilosrdně zrušme bodování.

2. Vytvářejme prostředí, jež bude dětem nabízet maximální míru **smyslu, autonomie a růstu**. Je třeba dbát na to, aby si děti uvědomovaly, proč něco děláme, aby měly dostatek prostoru dělat to po svém a aby se činnost nestala rutinou, nýbrž skýtala stále další a další příležitosti posouvat se někam dál.

3. Důsledně uplatňujeme **skautskou výchovnou metodu**. Právě ta je na skautingu geniální a od počátků zřetelně postavená na vnitřní motivaci. Dnes od ní často uhýbáme, ovšem družinový systém, slib a zákon, program osobního růstu – to vše je úžasným návodem pro naši práci.

4. Držme se výchovy **přirozeným důsledkem**. Když se ve skautské výchovné metodě zaklínáme slavným *learning by doing*, není tím myšleno jen rozdělování ohně. Opravdové učení se zkušeností začíná v momentě, kdy si družina neoškrábe brambory a k večeri si musí dát chleba.

5. Důvěřujeme dětem a fungujeme **demokraticky** co to jen jde. Sestavujeme společná pravidla, třeba táborový řád. Děti se tak učí přebírat odpovědnost, pravidel si více váží a jejich nadšení roste.

6. Hledíme příležitosti, jak dětem dávat **zpětnou vazbu**. Po zrušení odměn a trestů je to naprosto klíčové. Děti potřebují vidět a slyšet, co na jejich chování říkáme. Je potřeba ocenit jejich dobrou práci, stejně jako vyjádřit znepokojení nad překračováním pravidel. Součástí by mělo být zdůvodnění, proč je něco dobře či špatně: *Když si budeš nechávat pod postelí mokré kalhoty, tak ti brzo zplsnívá*.

7. Snažme se **komunikovat vsťřícně**. Klíč k úspěšnému dialogu s dětmi leží do velké míry právě ve vydařené komunikaci. Zbytečně je neobviňujeme, nedávejme jim nálepky, neútočme na ně. Místo abychom je hodnotili, použijme radši popisný jazyk, vyjádřeme, jak situaci vnímáme. Děti takový respekt neskutečně ocení a samy se budou učit vycházet s druhými konstruktivně.

8. Dávejme **důraz spíš na spolupráci** než vzájemné soupeření.

9. Takto vytyčené hodnoty vtiskneme do **oddílové kultury**. Všichni musí vidět a na vlastní kůži zažívat, že takhle to u nás chodí – pak se to snadno naučí. Výchova nápodobou bývá zpravidla nejsilnější.

10. Nakonec – sami neustále **pamatujme, co je naším cílem**. Pokud bychom chtěli děti ovládat, odměny a tresty poslouží výborně. Jenomže my je chceme rozvíjet. To je cílem skautingu. A každé naše výchovné rozhodnutí by mu mělo být podřízeno.

JE TU PÁR NEJASNOSTÍ

Znamená to, že nemůžeme hrát soutěživé hry? Samozřejmě můžeme, jen nám nesmí přerůst přes hlavu. Na fotbale není nic špatného, klidně si stříhneme bojovou hru, klidně si jednoho dne z recese vyhlášíme soutěž o nejlepší stan. Stačí, když z té hry zase všechny osvobodíme. – Není to o tom, že by se měly ze skautingu vytrátit soutěživé hry. Jen nesmí být celý skauting postaven jako soutěž.

Opravdu je takhle možné přistupovat k dětem všeho věku? V zásadě vlastně ano, tedy aspoň pokud se bavíme o dětech od světlušek a vlčat výše. Jistěže musíme dbát na jejich bezpečí, nemůžeme jim dát úplnou volnost – ostatně po volné výchově tady nikdo nevolá. Hranice jsou potřeba, ovšem stejně tak respekt. A ten děti potřebují v každém věku, proto ano, ani šestileté vlče bychom se neměli snažit motivovat skrze odměny a tresty – čím mladší někdo je, tím snáz si takový návyk osvojí.

Jak tedy reagovat na nežádoucí chování? Opuštění trestů rozhodně neznamená, že si necháme všechno líbit. Trestem zde skutečně rozumíme zástupný důvod, který nás motivuje něco nedělat. Pokud ale k překračování pravidel dojde, máme právo (a povinnost) zasáhnout. Někdy může stačit domluva, jindy je třeba přistoupit k ráznějším opatřením. Vyhození dítěte, které porušuje pravidla, ze hry není trest – je to přirozený důsledek. Trestem by bylo nechat jej dělat deset dřepů.

Zároveň je třeba rozlišovat, kdy jde o chování, které je skutečně špatné a omezuje druhé, a kdy jde pouze o nežádoucí chování, co dotyčným nařizujeme. Pokud se někdo zrovna nechce účastnit programu nebo nosit na nástup skautský kroj, tak to ještě není důvod jej do toho nutit a vyměřovat mu nějaké sankce.

JAK SE ZBAVIT BODOVÁNÍ

Možná si říkáte, že to zní všechno hezky, ale vůbec netušíte, jak byste se k takové podobě oddílu mohli propracovat. Ano, změna kultury je náročná. Transformace Kosatek na Žirafy není úkol na pár týdnů. Zkusíme proto nabídnout pár rad a zkušeností, jak na to.

1. **Rozhodnutí** – Kde jinde začít než u vás samotných. Pokud máte pocit, že musíte bodování nebo něco podobného mít, jinak budete špatní vedoucí, tak ne – nemusíte.

Máte-li problém nadchnout pro vaši vizi zbytek oddílové rady, dejte tomu čas. Je zbytečné na sebe nějak útočit, lepší bude nabídnout ukázkou a inspiraci toho, že to může někde skutečně fungovat. A když někde, tak proč ne i u vás?

2. **Příprava** – Je třeba dobře promyslet, co se vlastně stane, když něco změníme. Odměny a tresty, které se rozhodneme zrušit, mají kromě svých negativních dopadů také

důležitou funkci: slouží jako zpětná vazba, třebaže velmi omezená. Klíčem k úspěchu je tak zabezpečit zpětnou vazbu jinak, nebo se nám celý pokus rozsype jako domeček z karet a snadno propadneme dojmům, že to nepůjde.

Nástroje vnější motivace určí velké množství lidí prostřednictvím nastavených mechanismů, což potlačuje potřebu osobního angažmá. V momentě, kdy je odbouráme, musíme dětem věnovat více své osobní pozornosti. Naše alibi ve formě bodování stanů jsou pryč – nyní bude skutečně potřeba trávit s dětmi víc času a všimnout si, zda udržují ve svém obydlí dostatečný pořádek. Protože je ale prakticky nemožné, aby něco takového zvládl jeden vedoucí sám pro desítky dětí, důležitou oporou by nám měl být družinový systém a pomoc rádců, kteří své členy znají nejlépe.

3. **Změna** – Některé věci je dobré rušit postupně, jiné odstranit rovnou. Postupy, jež nám přijdou obzvlášť přežitě (např. trestání pomocí dřepů či věcné odměny na konci tábora) neváhejme zavrhnout hned, stejně tak cokoli, co je pro děti stresující či ponižující.

Bodování stanů se dá zrušit dvěma způsoby: buď ho prostě najednou neuděláme, anebo jej postupně předěláme a vypudíme z pozornosti. Je možné chvíli dál bodovat, ovšem přestat body vyvěšovat a sdělovat je členům pouze individuálně – každý den můžeme jen veřejně oznámit, jaký byl průměr... Časem bude význam bodování opadat a plynule přecházet v osobní zpětnou vazbu.

4. **Reflexe** – Změna přístupu k motivaci bude zajímavé dobrodružství, na němž se můžeme mnohému naučit. Nejen proto je dobré, abychom jej postupně navzájem reflektovali, bavili se o chybách a nezdarech a hledali vhodná východiska.

ŽIRAFY DOOPRAVDY EXISTUJÍ

Zvyk je železná košile. Mnozí vedoucí dělají leccos čistě z tradice a podobně i děti mohou zajeté koleje vyžadovat. Možná si na vnější motivaci zvykli, přesto jim z povahy není vlastní a někde uvnitř v nich dřímá nezkrotná touha po radosti a smyslu.

Příklad oddílu, který přešel od kliků za pozdní příchody k vnitřní motivaci, není smyšlený. Popisuje příběh 28. oddílu vlčat v Brně, jehož vůdce Tulák celý proces podrobně vyložil v jednom z minulých čísel. Vydal se cestou postupné proměny, skauti z České Skalice šli naopak do nárazovějšího zlomu, když náhle zrušili veškeré bodování. Oba příběhy vedou přes mnohá zakopnutí, spojuje je ale úspěch a radost dětí i vedoucích. Podobných Žiraf dnes v Česku potkáváme víc a víc. Cesta je otevřená. ✕

▣ **Aby byl oddíl bezva parta** – Vnitřní motivace v praxi 28. oddílu vlčat v Brně (Tulák, listopad 2016).

▣ **Tábor bez bodování a táborové hry** – Zkušenosti skautů z České Skalice (Radar, únor 2017).

Jak děti zaujmout?

Tipy pro rozvoj vnitřní motivace

Sestavila Rejže.

JDEME

PŘÍKLADEM, OPRAVDOVĚ

Nejlepší motivací bývá osobní vzor, a to jak u dětí, tak u dospělých. Vychováváme i tehdy, když si myslíme, že nevychováme, a prostředí, které dětem připravíme, se odrazí i v jejich přístupu k činnosti, vyjadřování, nebo vlastnímu svědomí. Důležité však je takovému chování sám věřit, pokud se budeme přetvařovat pouze pro daný účel, ovoce nám to nepřinese.

(Kdo jsem / Moje svědomí, Jiří Zajíc – Edy)

SÁHNOUT SI NA KAMNA

Tedy, obrazně, samozřejmě. Spoustu situací se snažíme „zachránit“ různými zázkazy a varováními. Co se ale stane, když dítě necháme neposlechnout? Nejde to samozřejmě vždy a někdy to může být náročné, pokud ale necháme druhého pocítit důsledky jeho chování, lépe pochopí, co a proč jsme po něm chtěli. Někdy takové situace můžeme simulovat pomocí zážitkových her.

NÁROČNOST ÚKOLŮ

To, jak je pro nás určitý úkol náročný, ovlivňuje úroveň našeho odhodlání se do něj pustit. Pokud tedy dáme dětem za úkol něco, co už výborně znají, budou se nudit, pokud naopak posadíme náročnost úkolu příliš vysoko, projeví se úzkost a snaha vyhnout se dané aktivitě. Naším cílem by proto mělo být trefit náročnost mírně nad schopnosti dotyčného, abychom vytvořili dosažitelnou výzvu, jejíž splnění přinese radost. (Flow – O štěstí a smyslu života, Mihaly Csikszentmihalyi)

MOŽNOST VOLBY

Můžeme nechat mluvit děti do chodu oddílu. Sestavme s nimi plán akcí, kterých se chceme jako oddíl zúčastnit, nechme je navrhnout netradiční témata schůzek. Víc hlav přece víc ví, můžeme se tak dostat k novým, zajímavým nápadům.

PROBUŽ ZVĚDAVOST!

Známe to všichni: něco nás zaujme, najednou nás zašimrá za krkem a my prostě musíme vědět víc. Kam vede ten provázek, který je napnutý mezi stromy? Co je v té krabici ležící uprostřed klubovny? Nezbyvá než se pustit do objevování. Můžeme připravovat malé záhady, které upoutají pozornost dětí, nebo sami prohlubovat znalosti o tématech, která nás zaujala.

MÁ TO SMYSL?

Abychom cítili vnitřní motivaci, je vždy důležité vidět smysl dané činnosti. Proč jí děláme? Kam to vede? Pokud tento smysl druhý nevidí, můžeme se pokusit mu vysvětlit, proč je pro nás důležitý.

AKCE PRO VEDOUČÍ

Co děláme pro sebe, aby nás činnost v oddíle pořád bavila? Věnujeme všechn čas dětem nebo i sobě? Uspořádejte poradnu na příjemném místě, třeba v čajovně. Nebo se odměňte po ní, jděte na únikovou hru, bowling, laser game. Uspořádejte výpravu jen pro sebe, pro vedoucí.

PŘEDÁNÍ ZODPOVĚDNOSTI, ASPOŇ NA CHVILKU

Zkoušeli jste někdy na jeden táborový den předat velení dětem? Ne? Tak to zkuste! Všimnou si samy, proč je potřeba včas umýt nádobí? Vymyslí si zajímavý program samy pro sebe, nebo se vše zvrhne v anarchii? Držte den v mezích bezpečnosti, ale nechte všemu volný průběh. Večer si můžete u ohně s dětmi povídat o tom, co se přes den stalo, jaké to bylo a co si z toho odnášejí pro příště.

VÁŠNIVÁ DEBATA VEDOUČÍCH

Pokud se tématu nebojíte, můžete na oddílovou radu zařadit diskuzi s ostatními vedoucími. Co takhle si společně přečíst velký článek z předcházejících stran a vzájemně porovnat, jak moc s ním kdo souhlasí, či nesouhlasí? A proč vlastně? Debata, ať už třeba vášnivější, může být dobrým odrazovým můstkem pro nastartování případné revize toho, jak v oddíle s motivací pracujete.

PŘÍBĚHY TÁHNOU

Navodit atmosféru je možné mnoha způsoby, málokterý se ale osvědčuje tak efektivně jako rozehrání určitého příběhu. Ať už se dáme do vyprávění, scénky nebo jen naznačení možné zápletky, probouzíme v dětech touhu se příběhu přiblížit, stát se jeho součástí a něco jedinečného prožít.

ADÉLA LOKAŘOVÁ (ADY)
Hraje si se světluškami a vlčaty
v brněnské Sedmdesátce a studuje
psychologii na FSS MU.

Pomozme dětem najít jejich motor

*Naše děti se věnují spoustě aktivit.
Které ale dělají opravdu rády a co
je drží u těch ostatních? A najdou
i nějakou, kterou milují čistě pro
ni samotnou?*

Cíl	Děti si uvědomují, co je motivuje, chápou, že vnitřní motivace je silnější než vnější, pojmenují některé své vnitřní motivy.
Účastníci	Družina světlušek / vlčat, cca do 10 hráčů
Prostředí	Kdekoliv
Délka	30 min na přípravu, 1 h na hru
Pomůcky	Kartičky s příklady vnitřních a vnějších motivů

1. ČÁST: KOHO TO ASI BAVÍ VÍČ?

Děti se rozdělí do dvojic nebo malých skupinek. Každá z nich dostane několik kartiček – ty představují postavy a jejich důvody, proč dělat nějakou činnost. Například: „Hraju volejbal, protože mě tam přihlásili rodiče. Je to fajn, ale radši bych chodil na tenis.“ / „Chodí tam celá moje třída, smějí by se mi, kdybych nešla taky. A navíc je tam moje nejlepší kamarádka, se kterou je zábava.“ / „Náš trenér dělal ve škole nábor a já jsem to chtěl zkusit. Vážně mě to baví, už jsem byl i na zápase!“ Pokuste se vymyslet příklady vnitřních i vnějších, pozitivních i negativních motivů a také jejich kombinace. Děti ve skupinkách seřadí, kdo z postav asi činnost dělá nejradši / nejméně rád, kdo u ní asi nejdéle vydrží / kdo milerád skončí. Se všemi skupinami dohromady pak procházíme, jaké pořadí určily a proč – správně je všechno, co si dovedou obhájit, přičemž variace se dost možná budou lišit. Na nejvyšším stupni se ale pravděpodobně u všech ocitne nějaký vnitřní motiv – pokud ano, rozhodně to zdůrazníme, ptáme se dětí, jestli si toho u seřazování všimly.

2. ČÁST: Z JAKÉHO DŮVODU?

Každá skupinka opět dostane kartičky – je na vás, jestli je jen předáte nebo necháte skupinky třeba najít si je či doběhnout pro ně. Jejich získání se dá využít jako krátký předěl mezi přemýšlením. Tentokrát jsou na nich názvy činností: dovedností, kroužků nebo třeba předmětů ve škole. Děti pak mají ke každé z nich vymyslet několik příběhů, v nichž popíší, proč se kdo činností začal zabývat a proč v ní pokračuje. Například proč se někdo o víkend učil angličtinu: nechce dostat pětku / maminka to rozhodla / chce vyhrát soutěž / pojedou do Londýna a chce rozumět / angličtina se mu líbí / děda mu dá desetikorunu za každou jedničku / do oddílu přišlo vlče, které neumí česky a ostatní mu chtějí pomoci aj. Svoje příklady poté skupinky představí ostatním a všichni společně rozhodnou, kdo u činnosti rád vydrží a kdo nejspíš odejde, jakmile bude mít příležitost. Na konci své rozhodování zhodnotíme – všiml si někdo něčeho zajímavého? Co mají společného příběhy těch, kteří u činnosti nejspíš vydrží nejdéle?

3. ČÁST: A PROČ TO DĚLÁM JÁ?

Skupinky rozpustíme – teď bude každý přemýšlet sám za sebe. Děti mají chvíli, aby si promyslely, co vlastně dělají za činnosti – kroužky, předměty ve škole, další záliby, nebo co se naučily/učí. Zkusí si uvědomit, proč se aktivitám věnují, co je u nich drží, a také si je rozčlenit do tří velmi volných kategorií: „pokud bych mohl přestat, okamžitě bych to udělal“ – „pokud bych mohl přestat, asi bych to zvažil/pokud bych musel přestat, asi bych poslechl“ – „určitě nechci přestat, kdybych musel, bránil bych se“. Za každou z nich si pak vyberou jednu věc, kterou představí ostatním. Poslouchejte se navzájem. Potvrdilo se vám to, co jste si předtím pojmenovali? Co vás drží u činnosti, kterých byste se nikdy nevzdali?

Jako první tuto aktivitu vyzkoušely světlušky z družinky Ledňáčeků z Brna. O své postřehy z realizace se s námi podělila jejich vedoucí Šiša.

ZKUŠENOSTI Z REALIZACE

Hra byla rozhodně přínosná, světlušky všechny části bavily. Je potřeba počítat, že to zabere déle než 30 minut, spíš tak hodinu. (na základě této informace jsme přehodnotili dobu realizace na hodinu, jak je uvedeno tabulce – pozn. red.) Holky postupně docela dobře pochopily rozdíl mezi vnitřní, vnější, pozitivní a negativní motivací. Nejvíce byly nadšené do hraní scének, takže na to by bylo dobré mít třeba připravené i nějaké rekvizity. Určitě ale stojí za to tento program vyzkoušet, jistě bude mít úspěch. ✘

FOTO: ŠIŠA – ŠÁRKA ŠMÍDOVÁ

Brát život jako nabídku

O rozvoji vnitřní motivace u dětí s bývalou vedoucí oddílu

Co pro tebe znamená pracovat s vnitřní motivací ve skautském oddíle?

Zásadní je dělat věci z vlastního přesvědčení a k tomu vést i děti v oddíle. Pokud je lidem v oddíle společně dobře, hrají si, pracují a učí se, tak tam je i vnitřní motivace.

Jak jsi tedy pracovala s ostatními vedoucími, aby i oni chtěli a uměli pracovat s vnitřní motivací, když jsi vedla oddíl?

Vždy jsem se snažila jít příkladem a vysvětlovat na konkrétních situacích, proč dítě nepotrestám nebo neodměním, že skvěle můžeme fungovat i bez toho. Z mé zkušenosti vím, že odměny a tresty často používali lidé, kteří měli pocit, že nemají u dětí přirozenou autoritu. Vnitřní autorita ale není něco vrozeného, vždy je to o vztahu mezi dvěma lidmi.

Jaké konkrétní kroky vedou k tomu, aby vedoucí uměli pracovat se svojí přirozenou autoritou?

Zaprvé musí být člověk spokojený sám se sebou, z toho pak plyne, že pro něj není problém přiznat chybu. Když umím říct „promiň, tohle se mi nepovedlo,“ děti to ocení. Také nesmím sršet příkazy a zákazy. Dítě zareaguje tak, že mě přestane vnímat. Pokud děti zbytečně nepeskuji a v krizové situaci vydám zásadní pokyn, děti zpozorní a zareagují na něj. Cítí, že se děje něco výjimečného. Důležité také je, aby se vedoucí nepovyšoval nad ostatní a nezneužíval své moci. Autorita je vztah, na kterém je potřeba pracovat, a můžeme jí budovat právě skrze partnerský přístup k dětem. Ve chvíli, kdy mám s dětmi nastaven kamarádský vztah, nemám potřebu trestat. Používání trestů naopak takový vztah narušuje.

Můžeš uvést nějaký příklad?

Když dítě za nějaký jeho čin potrestám, tak se stávám v našem vztahu nadřazeným. Něco jiného je, že je mi jeho chování líto nebo se zlobím. Zlobit se můžu já i dítě, na to máme oba plné právo a je to přirozený důsledek nějaké neshody. Nesmí se však stát, že bych vyjadřování svých emocí záměrně používala jako trest. Dítě musí vědět, že i přesto, že se nyní zlobím, jsme pořád partáci.

A jak je to s odměnami?

V čem vidíš hlavní problém s jejich používáním?

Dlouhou dobu jsem neviděla zásadní problém v používání odměn v rozumné míře. Nikdy to nebylo něco, co bych využívala moc, ale to, že může odměna i dost škodit, mi došlo teprve nedávno. Vlastně až jako máma jsem si uvědomila,

že použitím odměny (především ve formě pochvaly) v podstatě vysíláme dítěti signál, že jsme nevěřili jeho schopnostem. To, že poděkuji, je jasné a normální, ale ve chvíli, kdy začnu jásat, chválit a odměňovat, tak říkám: já jsem to nečekala, nevěřila jsem ti. Vše je to o důvěře. Ve chvíli, kdy bych měla pocit, že děti budou dělat věci jen za odměnu, tak nevěřím tomu, že to zvládnou a snižuji před nimi hodnotu té činnosti samotné.

Často se setkávám s argumentem, že při vedení velkého oddílu je používání odměn a trestů někdy nevyhnutelné pro udržení řádu v jeho fungování. Sama jsi vedla velký, věkově smíšený oddíl, jaká je tvoje zkušenost?

Myslím, že důležité je zamýšlet se nad příčinou toho, proč je řád v oddíle narušen. Pokud například děti „zlobí“ při programech, je to pro mě signál, že něco je špatně. Mohou být unavené, případně pro ně není činnost v tu chvíli zajímavá nebo mezi sebou řeší nějaký problém... Trest je v tu chvíli pouze krátkodobým odsunutím problému, nepomůže mi ho najít a vyřešit, proto mám pocit, že tresty vlastně nefungují v žádné skupině.

Jak jste ve vašem oddíle přistupovali k mezidružinovému soutěžení a odměňování družin?

Odměnou by měla být činnost samotná. Často jsme družinám dávali na výběr z více činností, aby si mohly vybrat tu, která jim nejvíce sedí a my tak posílili jejich vnitřní motivaci úkol splnit. Pokud se výsledky nějakým způsobem hodnotily, nebylo to splnil/nesplnil, ale důležité bylo to, aby se každý člen družiny nebo družina jako celek zlepšili o určitý kus. Také jsme pracovali s tím, že každý je dobrý v něčem jiném a je důležité dát dětem prostor v tom vyniknout.

V souvislosti s tím mě napadají družinové funkce. Někdy bývají děti za jejich dobré plnění odměňovány v rámci bodování jednotlivců. Jak jste s tím pracovali vy?

Pokud jsou funkce nastavené tak, aby jejich plnění bylo důležité pro fungování družiny a každý dělal, co ho baví, členové jsou k jejich plnění motivováni vlastní radostí z činnosti, případně přirozeným následkem. Když kuchař zapomene vzít na výpravu vařič, družina nebude mít na čem uvařit, členové budou hladoví a špatně naladěni. Kuchař příště nejspíš vařič nezapomene. Poděkování a slova ocenění za dobré plnění funkce od rádců družiny mají jistě větší hodnotu než kdejaké body.

Jak bys na základě své zkušenosti popsala klima oddílu, které podporuje vnitřní motivaci?

Vlastně je to úplně jednoduché – myslím, že se tam členové musí dobře znát mezi sebou a mít se rádi. To musí vycházet od vedoucích. Je to takový oddíl, kde jsou lidé spolu. Oddíl, ve kterém je každodenní život oddílu a to, co přináší, na prvním místě před nalinkovaným programem. Oddíl, který vnímá život jako nabídku.

Co si pod tím konkrétně představíš?

To znamená, že vedoucí je schopen reagovat na aktuální situaci a na to, co přináší. Pod „obyčejným“ či každodenním životem oddílu se skrývá to, že je potřeba si uvařit, je třeba

postavit tábor, na výpravě zmokneme na kost a musíme se někde usušit, do oddílu přijdou noví členové... Všechny takové situace jsou skvělou příležitostí pro učení.

Jakou roli v tom hraje možnost dětí ovlivnit to, jak vypadá život oddílu? Jak jste s jejich participací pracovali vy?

Participace je jeden z důležitých nástrojů pro podporu vnitřní motivace. Je však potřeba s ní pracovat cíleně od nejmenších a postupně rozšiřovat míru jejich zapojení. U těch nejmenších je to o tom, aby se uměli pro něco rozhodnout, vybrat si z více možností v maličkostech. Starším je zase vhodné dávat možnost výběru programu a později nabídnout i zapojení do jeho přípravy. Úměrně věku je dobré děti zapojovat i do tvorby dlouhodobého plánu oddílové činnosti.

Jak tedy vypadá cesta k oddílu, kde děti fungují na základě vnitřní motivace?

Mně se osvědčilo jít po malých krůčcích. Nejdůležitější je, aby se rozhodl vedoucí oddílu a ujasnil si představu toho, kam chce dojít, poté je třeba probrat to se zbytkem vedení a domluvit se na společném směřování. Pak už můžete společně vždy vybrat jednu konkrétní věc, kterou chcete změnit, a na té pracovat. Já jsem takhle začala se zrušením černé skříňky, kam se házela jména provinilců, kteří si poté losovali náhodné tresty.

Rozhovor vedla Anička.

HANA BROŽOVÁ – KLÍŠTĚ

Klíště vedla pět let Září – velký, koe-dukovaný oddíl z Prahy 6. Poté se občas mihla na nějakém kurzu. Pracovala v mateřské škole a vedla kroužky vaření. Už rok a půl je na mateřské a při tom se snaží vypo- máhat ve středisku s čím je zrovna potřeba. Ráda vaří, chodí pěšky a tráví čas venku se svou malou Zuzankou.

Co vás motivuje být skautem či skautkou?

Mojí motivací proč jsem skautka, jsou rozhodně ostatní skauti a skautky. Díky nim jsem zažila nejhezčí chvíle ve svém životě. Ať už na schůzkách, táborech nebo na dalších skautských akcích. Ve skautu mám spoustu skvělých přátel a beru je jako svoji druhou rodinu. → **Alžběta Rezková, skautka, oddíl Naděje, středisko Vysočany**

Touha. Touha po dobrodružství, objevování, přátelství a sounáležitosti. Touha po novém, po sdílení a seberealizaci. Motivují mě všichni lidé kolem mě. Baví mě dělat svět lepším, dělat lepší sama sebe a řídit se dle určitých hodnot a principů. Nepřestává mě udivovat, že se mám stále co učit, především od těch nejmenších. Smích a úsměvy dětských tváří mi dodávají novou energii a chuť dělat to, co mě baví. Chci tu být pro druhé a vím, že oni tu jsou pro mě. A to mě na skautingu neuvěřitelně baví! → **Monika Merglová – Monča, ranger, oddíl Dobré naděje, Litomyšl**

Když budu upřímný, tak ze všeho nejvíc asi obyčejná zvířecí touha někam patřit. Mít smečku, která sdílí radosti i útrapy života. A je v tom kus zázračného štěstí, že takovou smečkou jsou mi právě skauti. Tohle fascinující společenství, kde je tak moc obyčejné, že se nelže, nekrade a slabší mají oporu v silnějších. Dává to zvláště smysl, být součástí tohoto fascinujícího vyprávění, o tom, že svět může být o něco lepší i díky nám. A pocit smyslu je tolik velká vzácnost. → **Miloš Říha – Šipek, ředitel Skautského institutu, Praha**

MARTIN HLAVÁČ – STENLI

Již od mládí je postižen zvláštním sklonem přemýšlet o tom, proč děláme to, co děláme. Kromě toho, že mu tu často komplikuje život, mu to také spoustu věcí v životě usnadňuje. Je instruktorem na LK Velká Morava. Teoretik konvertovaný na praktika.

Motivace oddílové rady

Co jí ubližuje a co jí prospívá?

Motivace druhých. To je takové to, co nám zajistí spokojené členy oddílové rady plné nápadů, energie a chuti do práce. A nejlépe, aby to fungovalo už zítra. Ale může to vůbec fungovat? Zní to skoro jako nějaká magie. Popravdě – to, aby se zítra ráno všichni probudili plní chuti do práce, by snad ani jinak než s pomocí magie zařídit nešlo. Nicméně zabývat se motivací druhých rozhodně má svůj význam. Můžete jim pomoci zjistit, co je baví a jaký způsob zapojení do činnosti oddílu je pro ně nevhodnější. Nečekejte, že se vám podaří vždy a každého nadchnout, ale možná vytvoříte takové prostředí, ve kterém se všichni budou cítit dobře. Což v neposlední řadě může zásadně přispět k tomu, že vám lidé nejenom nebudou z oddílu utíkat pryč, ale dokonce budou přicházet s novými nápady. Ovšem nebude to přes noc. A nejspíš se to nepovede napoprvé. Možná ani napodruhé. Chce to vytrvalost, odhodlání a odvalu poučit se z vlastních chyb. Tak či tak to stojí za vyzkoušení!

ZAČNĚTE U SEBE

Jestli chcete motivovat ostatní a starat se o jejich spokojenost, měli byste v první řadě zvládat svou vlastní motivaci. Představte si člověka bez motivace, třeba někoho vyhořelého, jak se snaží namotivovat ostatní do práce. Spíše z něho bude cítit nechuť, kterou pak nakazí ostatní. O sebmotivaci se toho dá přečíst určitě mnoho, ale podle mě docela dobře postačí, když se budete dlouhodobě pozorovat a všimnout si, co a jakým způsobem ovlivňuje vaši motivaci. Když jsem přislíbil napsání tohoto článku, mojí motivací bylo, že mě baví přemýšlet o podobných tématech a sdílet zkušenosti s ostatními. V té době jsem byl vysoce motivovaný. Postupně se motivace vytrácela, až jsem článek úplně pustil z hlavy. Abych měl ty správné tvůrčí podmínky, potřebuji,

aby mi za krk dýchal deadline a aby mě nerozptylovaly jiné úkoly. Proto když se začal blížit deadline, nechal jsem si v kalendáři volno. Jak to souvisí s motivací druhých? Jakmile si takovou věc uvědomíte sami u sebe, začnete si jí všimnout i u ostatních. A když o někom víte, že některé úkoly dělá na poslední chvíli, domluvte se s ním na takový deadline, aby se všechno stihalo, i když to odevzdá pozdě. Tím mu umožníte pracovat stylem, který ho baví, práce bude hotová a všichni spokojeni. Ovšem na druhou stranu pozor na „podle sebe soudím tebe“. I když dokážeme druhým porozumět díky tomu, že v některých oblastech máme hodně společného, nesmíme zapomínat, že v jiných oblastech se zase můžeme zásadně lišit.

ZAJÍMEJTE SE

Kromě pozorování sebe samých nebo druhých jsou i jiné způsoby, jak se o lidech něco dozvědět. Můžete se jich třeba jednoduše zeptat: „Jak to jde?“ „Nechybí ti něco?“ „Je něco s čím potřebuješ pomoci nebo poradit?“ Jednou za čas se takhle zeptejte a pokuste se lidem vyjít vstříc. Nejde o to snažit se za každou cenu hned na 100 % vyhovět. Ne vždy je to možné. Někdy úplně stačí druhého vyslechnout a domluvit se, co s tím do budoucna uděláme. Teď to třeba ještě nejde, ale příští rok už ano apod.

Zajímat se neznamená jen ptát se. Bystrý pozorovatel často může zjistit mnohem víc, než jsou lidé schopni sami o sobě říct. Všimněte si koho co (ne)baví, o co (ne)jeví zájem, jak se cítí, když tu či onu činnost dělá. Zkoušejte měnit přístup k jednotlivým lidem a sledujte, co jim vyhovuje.

NESNAŽTE SE OSTATNÍ MĚNIT

Představte si kreativce neustále chrlícího nové nápady. Dejte mu za úkol vymyslet táborovou hru a bude nadšený. Dejte mu na starost účetnictví a nejen, že u toho bude trpět, ale navíc to po něm pravděpodobně někdo bude muset předělat. Nemá smysl někomu spílat za to, že je příliš živý nebo příliš tichý, příliš pomalý nebo příliš zbrklý. Lidé jsou, jací jsou. Vás taky hned tak někdo nepředělá, a i kdyby to zkusil, nejspíš se budete bránit. Naučte se jako vedoucí odhadnout, na co se kdo hodí, a hlavně kdo na co stačí.

Pokud to není nezbytně nutné, neposílejte uzavřené introverty, aby nadchli děti pro nějakou akční hru. Neočekávejte od rozjásaných divochů, že budou sedět a promýšlet koncepci dlouhodobého plánu činnosti. Oni potřebují akci a pohyb! Nechtějte po lidech příliš často něco, co je v rozporu s jejich přirozeností. Buď z toho budou nešťastní nebo odejdou.

Na druhou stranu ne vždycky lze úkoly rozdělit tak, aby každý dostal jen to, co ho baví. Pak nezbyvá nic jiného než se o nepopulární úkoly pokud možno spravedlivě rozdělit. Navíc necháte-li třeba toho kreativce vyúčtovat nějakou větší akci, může to pro něj být zajímavá zkušenost. Neexistuje žádný „správný recept“. V praxi zkrátka úkolujte lidi, jak je potřeba, ale všimněte si, zda někdo nedělá stále práci, která ho „ničí“.

DVOJÍ PERSPEKTIVA

Už jsme se bavili o tom, že je dobré se čas od času ptát, zda lidem něco nechybí a jestli něco nepotřebují. To je svým způsobem krátkodobá perspektiva. Zajímáme se o ně v kontextu toho, co se zrovna děje. Ovšem je dobré myslet i na

dlouhodobou perspektivu. Nemá smysl ptát se každý týden na otázky typu: „Proč se věnuješ skautingu?“ „Co tě baví na činnosti v oddíle?“ Jednou či dvakrát za rok by to mohlo stačit, a proto se bavíme o dlouhodobé perspektivě. Můžete to pojmut jako společný program nebo rituál, kdy se sejde celá oddílová rada a každý řekne, proč se věnuje skautingu. Nejenže se dozvíte, co koho ve skautu drží, ale může vás to stmelit jako partu. Jen opatrně, u podobných programů je důležité správně vystihnout atmosféru. Nemělo by to být násilné. Jednodušší variantou je, že se můžete lidí prostě individuálně zeptat.

Užitečné je také ptát se vždy na konci roku každého, jak to vidí se svou účastí v roce následujícím. Dozvíte se, s kým můžete na další rok počítat a jaké případné požadavky kdo má.

MŮŽEŠ SE KDYKOLIV VRÁTIT

Citlivým momentem bývá chvíle, kdy se někdo rozhodne z rady odejít. Důvodem může být cokoli – nedostatek času kvůli studiu/práci, nespokojenost s vedením, pocit vyhoření nebo jen změna preferencí. A aby to nebylo tak jednoduché, mnohdy se nejedná o jeden důvod, nýbrž o kombinaci vícero motivů, které nakonec převáží váhy na druhou stranu. Je užitečné si s dotyčným popovídat a pokusit se zjistit proč odchází (ne vždy bude schopen to vysvětlit – může se jednat o pocit). Případně v rámci možností vyjít vstříc, pokud by se něco dalo změnit, aby neodešel. Rozhodně nic nevyčítat ani neobviňovat. Je-li odchod nezvratný, poděkujte dotyčnému přede všemi a dejte mu najevo, že se může kdykoliv vrátit i kdyby to mělo být třeba jen formou externí spolupráce. Když z toho uděláte scénu, ostatní to vycítí (v horším případě to uvidí na vlastní oči) a celá věc může mít neblahý vliv na atmosféru v týmu. Ostatní se mohou začít obávat, že jejich případný odchod bude podobně dramatický, což povede při nejmenším k určité ztrátě důvěry k osobě vůdce. Nemluvte o tom, že když necháte lidi v klidu odejít, mnohdy se pak rádi vrací (a motivovaní). K případnému návratu může významně přispět udržování kontaktů – čas od času dát vědět, co se zrovna v oddíle děje, poslat pár fotek apod. Stačí jednou za čas krátký mail.

BUĎTE VIDITELNĚ VDĚČNÍ

Jsou lidé, kteří o děkování nestojí. Je jim to jedno. Dělají to, protože chtějí a nepotřebují od někoho slyšet slova díků. A jsou naopak lidé, kteří, když jim nepoděkujete, budou mít pocit, že něco udělali špatně nebo že si jejich práce nikdo nevšiml. Bez ohledu na to, jak to cítíte vy, naučte se ostatním dávat najevo svou vděčnost za jejich odvedenou práci. Když poděkujete někomu, kdo o to nestojí, nic se nestane. Ale když opakovaně nepoděkujete někomu, kdo na to čeká, můžete o něj přijít.

Je mnoho způsobů, jak poděkovat.

Zde je jen malá inspirace:

- Chodte za lidmi individuálně a říkejte jim, že si vážíte jejich práce. Buďte konkrétní.
- Vytiskněte tematické diplomy každému s osobním věnováním na míru.
- Dejte nějaký dárek – hrnek, tašku, šátek, výrobek... (s nějakým společným motivem nebo rovnou se jménem). Obecně pozor u předávání dárků, aby se

z toho nestalo něco mechanického. Dárek je jen forma. Když je forma prázdná, neplní účel. Vděk by měl být upřímný. Stejně to platí i o slovech díků.

- Udělejte si společný program, kdy každý napíše každému, čeho si na něm váží, proč ho má rád nebo i jen nějakou blbůstku pro radost.
- Uspořádejte si společnou akci – grilovačku, chatu, výšlap, návštěvu sklípku...

MĚJTE JE RÁDI

Opravdu si myslím, že k tomu, abychom dokázali druhé motivovat, stačí dobrá vůle, trocha empatie a selský rozum. Tím nechci shazovat všechny ty teorie o motivaci, knihy, články apod. Rozhodně se v nich dá najít spousta inspirace a poučení. Ale nedělejte z toho akademickou záležitost. Motivace je především o živých lidech a o těch z vaší oddílové rady se toho v knihách mnoho nedozvíte. Mějte je rádi a zajímejte se o ně. Oni to velmi brzy vycítí a kolikrát tohle vlastně úplně stačí. Držím vám palce a přeji motivované činovníky! ✕

FOTO: VOJTA PETR

FOTO: LUCIE HORÁKOVÁ – BASA

KRISTÝNA KOUTENSKÁ – VILÍK

Její skautská minulost zahrnuje hlavně vodní skautky z Šipky Praha a VLK Ursus. Žije Novém Městě na Moravě s manželem Pudilem a dcerou Madlenkou. Vede oddíl světlušek Berušky. Je lékařka na dětském oddělení. Ráda tančí, zpívá a chodí v sukni.

Syndrom vyhoření aneb Jak jsem vyhořela a dokázala se znovu zapálit

„ Je to patnáct let, co jsem začala pomáhat s vedením dívčího oddílu. Časem na mě zodpovědnost přešla zcela a tři roky, než jsem odešla, jsem oddíl vedla. Po dalších dvou letech jsem se s novou energií chopila nového oddílu. Tu dvouletou pauzu si vyžádalo vyčerpání z oddílové práce a nutnost si odpočinout od lidí, dětí a neustále se kupících úkolů. Je to už dlouho, kdy jsem se ocitla na hraně vyhoření. Až po letech jsem si z té zkušenosti dokázala vydestilovat poučení.

Syndrom vyhoření je psychický stav prožitku vyčerpání, vychází z chronického stresu. Vyskytuje se u profesí obsahujících práci s lidmi. Tvoří ho řada symptomů v oblasti psychické, ale i fyzické a sociální. Klíčovou složkou syndromu je emoční vyčerpání, pocit opotřebenosti a celková únava.

„ Poslední rok v oddíle byl hodně náročný. Jakoby se mě vše, co se dělo, nějak víc dotýkalo. Hádky mezi holkami, neshody ve vedení, nejistota, zda se něco podaří, stres z programů, personální problémy. Vše, co jsme řešili každoročně, bylo pro mě čím dál víc stresující. K tomu se přidala nechuť kamkoliv s oddílem jezdit a bavit se s lidmi.

Znáš to taky? Pociťuješ někdy něco podobného? Je vše v oddíle špatně, ať děláš, co děláš? Těšíš se pokaždé, až výpravy, schůzky nebo tábor skončí? Nikam se ti nechce a na každé setkání jdeš s odporem? Štvou tě děti i ostatní vedoucí? Jsi na ně zlý?

„ Ve vedení oddílu jsem byla sedm let. Poslední dva roky jsem tomu opravdu dávala hodně. Spoustu času jsem strávila plánováním a přípravou programů. Postupně jsem ale ztratila chuť do práce, zapomínala jsem a začala jsem se cítit vyštvávaná z interakce z ostatními. Radost, kterou mi vedení oddílu

přinášelo, najednou zmizela. Měla jsem pocit, že některé věci jsou jen na mě a ostatní nezajímají.

Samotné vyhoření je výsledek pozvolného procesu, který má několik fází. Nejprve jedinec pracuje co nejlépe, přesto má pocit, že požadavkům není možné dostát. Poté jeho práce začíná ztrácet systém a přestává stíhat. Následně se vyskytuje úzkost z toho, že není stále hotovo, což nakonec vede až k pocitu, že přece nic být hotovo nemusí. Člověku začne připadat předchozí snaha zbytečná a nechápe, že ho činnost dřív bavila a naplňovala ho.

„ Moje nenálada se začala projevat i v osobním životě. Zejména jsem byla podrážděná na rodiče a na svého tehdejšího partnera. Náš rozchod nechci přímo přičítat svému vyčerpání a nastupujícímu syndromu vyhoření, ale určitý podíl na něm pravděpodobně mělo.

DALŠÍMI PROJEVY SYNDROMU VYHOŘENÍ JSOU:

- poruchy paměti, soustředění a spánku
- tělesné potíže (např. bolesti hlavy, průjem, pocení, ztráta libida, bušení srdce apod.)
- nespokojenost a ztráta sebedůvěry
- tendence k návyku na psychoaktivní látky (alkohol, tabák a další)
- poruchy ve vztazích

„ Dva roky bez oddílové činnosti mi pomohly utřídit si myšlenky. V mém životě se odehrály velké změny. Dokončila jsem školu, přestěhovala jsem se do jiného města s novým partnerem, začala jsem pracovat. V té době se mi začalo stýskat po oddílové činnosti. Nechtěla jsem se věnovat vedení proto, že jsem musela nebo že bych splácela nějaký dluh za vlastní výchovu. Uvědomila jsem si, že chci, aby aktivní skauting byl součástí mého života. Měla jsem štěstí ve dvou věcech. Za prvé můj manžel je skaut a v oddíle mi pomáhá. Za druhé tu byl oddíl, kterému chyběl vůdce, a kolem pár lidí, kteří se ke mně připojili a z kterých se velmi brzy stali moji nejbližší přátelé.

Při prevenci vyhoření je důležitý tvůj vlastní životní postoj. Ve skautské činnosti má být pocítován smysl, ale neměla by být jediným smyslem tvého života. Měj a udržuj si zájmy a cíle i jinde. Hrozí-li ti vyhoření, je pro tebe velmi důležitá podpora od tvých nejbližších jako je rodina, přítel či přítelkyně, přátelé. Najdi si mezi nimi někoho, s kým můžeš o svých pocitech mluvit. Mluv také o tom, co se děje, s ostatními členy oddílu a s vedením střediska. Aktivně hledej a vychovávej nástupce. Pamatuj na to, že je třeba včas odejít a že je někdy nutné skončit, i když hrozí zánik oddílu. Skauting vychovává mladé lidi k pozitivnímu pohledu na svět, ale vůdce, který se trápí, to ani sebelepším programem nepředá. ✖

NIKOHO NEMÁŠ?

Můžeš se obrátit na
Linku bezpečí 116 111 (do 26 let)
nebo na Rodičovskou linku 840 111 234.

MARIE REJŠKOVÁ – REJŠŽE

Studuje psychologii a sociální práci, šéfuje Kompotu, dřív vedla vodní skautky. Zaujímá ji také personalistika a zážitková pedagogika. Má ráda sluníčko, jaro a burgery. Doma je na Žižkově, hodně času ale tráví také v Brně, kde objevila nový svět.

Po stopách motivace

Proč je dobré znát potřeby jednotlivých věkových skupin?

Fenomén motivace lidí zkoumali snad od úplných počátků studia psychologie. Motivaci definovali různě, v podstatě se však vždy snažili pojmenovat to, co člověka pohání a proč se chová tak, jak se chová. Vzniklo proto hned několik teorií, které naše chování vysvětlují. Ty nejnámější pracují s předpokladem, že chování vychází z individuálních potřeb každého člověka. Když se s nimi blíže seznámíme, můžeme lépe pracovat jak sami se sebou, tak s lidmi, se kterými se setkáváme nejen v oddíle.

Naše potřeby jsou ovlivněny věkem, výchovou, ale také osobními vlastnostmi, zájmy, hodnotami a návyky, a mají různou stabilitu. To je důvod, proč je dnes motivační nebo také volní složka považována za jednu ze součástí osobnosti každého z nás, a soubor pro jedince významných potřeb se má za důležitou osobnostní charakteristiku. V čem se liší naše potřeby a motivace od těch, které mají naši svěřenci? A jak s těmito vědomostmi můžeme pracovat v praxi?

Začneme tím, co máme společného napříč věkovými skupinami. Jedním z prvních, kdo se problematice potřeb věnoval, byl Abraham Maslow. Potřeby hierarchicky uspořádal do kategorií – od těch základních, jejichž hlavním úkolem je zabezpečení přežití člověka (tedy například hlad, žízeň nebo potřeba spánku), až po nejvyšší potřebu seberozvoje a realizace svých cílů. Maslow ve své teorii vyjádřil, že pokud nejsou uspokojeny potřeby nižší, nemůže se člověk zabývat těmi vyššími. Ačkoliv v průběhu studia motivace byly některé jeho názory výzkumem upraveny a doplněny, fakt, že základní potřeby významně ovlivňují naši aktivitu, zůstal platný, neboť mají původ v biologických procesech v našem těle.

FOTO: JAN KRÁL – REGI

Můžeme si to uvést na jednoduchém příkladu z letního tábora. Chystáte se pracovat se stezkou, ale je před obědem a děti mají hlad. Už týden prší, takže suchou teplou ponožku aby člověk pohledal, a dvěma dětem se navíc chce čůrat. Dovedete si představit, že v těchto podmínkách by soustředění těžko hledal i dospělý, natož světluška nebo vlče. Z toho vyplývá, že uspokojení těchto potřeb usnadňuje soustředění na konkrétní činnost. Dospělí jsou schopni do určité míry naplnění těchto potřeb na čas odložit, čím je ale dítě mladší, tím takhle schopnost klesá.

Tak se dostáváme ke zmiňovaným věkovým rozdílům. Každá výchovná skupina má své charakteristiky, od nichž se odvíjí její potřeby. Protože Maslow svou hierarchii nezpracovával s ohledem na věk člověka, doplním jím položené základy pozdějšími poznatky z vývojové psychologie, která se už specificky věkových skupin zabývá.

Podíváme se teď zblízka zejména na vyšší potřeby, které ovlivňují zaměření a chování jednotlivce i skupiny. Jejich podoba se proměňuje společně se způsobem myšlení, které člověk v určitém věku používá, a s tím, co mu umožňuje vlastní tělo nebo prostředí kolem něj. Jejich vývoj probíhá přirozeně a pokud něco brání jejich naplnění, může se projevit frustrace, nebo mohou vyplavat na povrch později. Je dobré je znát, abychom nezaměňovali třeba negativní vlastnosti jedince s přirozenými projevy jeho vývoje.

BENJAMÍNCI – MALÍ VE VELKÉM SVĚTĚ

Pro děti ve věku 3–6 let jsou zásadními potřebami **bezpečí a jistota**. Není tím však myšleno pouze Maslowovo fyzické bezpečí, ale i jistota a řád, které by se v životě benjamínka měly objevovat jak v rodině, tak na schůzce. Pokud se benjamínek vyvíjí v takto bezpečném a harmonickém prostředí, sama v něm bují další potřeba, totiž potřeba **stimulace a objevování**. To je důvod, proč nám k motivování benjamínka často stačí docela málo. Ke štěstí i seberozvoji mu bohatě poslouží činnost jako taková, bez hlubšího smyslu. Dítě v tomto věku se zaměřuje na nejbližší svět, který ho obklopuje, a věnuje mu veškerou svou pozornost. Proto bývá někdy těžké benjamínka odtrhnout od nějaké zdánlivě nevýznamné činnosti, jako je hra s kamínky nebo pozorování mravenců. Navíc mu ještě schází schopnost pochopit, že →

stejná věc (nebo člověk) může mít mnoho podob. To je důvod, proč se z vedoucí s korunkou na hlavě s trochou nadšázky skutečně stává princezna – dokud si korunku opět nesundá. Je proto velmi snadné benjamínka motivovat pomocí scének a pohádkových postav, s nimiž se může setkat osobně. Čemu benjamínek nerozumí, to si dotvoří fantazií, která tak napomáhá onomu pocitu bezpečí v tom velkém, složitém světě.

Další výraznou potřebou u předškoláků může být **sebeprosazení** spojené až s agresivními tendencemi. Doma se takto malý človíček ještě sám prosadit většinou úplně nemůže, naopak se postupně uvolňuje dosavadní pevná vazba na rodiče. Sebeprosazení mu umožňuje nová skupina vrstevníků. To je důvod, proč bychom měli tyto tendence v druhé benjamínků sledovat.

Při výběru programu je také dobré mít na mysli, že soupeřivé hry jsou pro benjamínky mnohem atraktivnější a snažší, neboť spolupráce je pro ně ještě příliš náročná. Vyžaduje totiž psychické mechanismy, které ještě nejsou v tomto období plně vyvinuty. Nejmladší benjamínci si vůbec nejraději ale hrají sami.

FOTO: VOJTA PETR

SVĚTLUŠKY A VLČATA – ŠKOLA VOLÁ!

Pro světlušku nebo vlče z této velké změny vyvstává nová potřeba, totiž **uspět a být oceněn**. Do života jim totiž neustále přichází hodnocení jejich chování i výsledků, často cítí tlak i ze strany rodičů, že už jsou ve škole a musí vynikat. Dalo by se říct, že čerstvý školák jde hlavně po pochvalě. Pokud se dítěti daří zadávané úkoly plnit, ať už ve škole či na schůzce, buď se v něm vytrvalost, úsilí, snaha úkol dotáhnout do konce a upevňují se vlastnosti jako pílě, soustředěnost, zdravá ctížádost, zodpovědnost za výsledky své práce a sebevědomí. Co když se dítěti opakovaně nedaří? Může se dopracovat až k pocitům méněcennosti a postupně ztrácet sebevědomí, což nám v budoucnu znesnadní další práci s ním. Začne se často projevovat apaticky a rezignované nebo se vyhýbat úkolům. Klesne i jeho snaha prosadit se a nadchnout se novými úkoly.

Svět fantazie z hlavy vytlačují poznatky ze školy a dítě dokáže přemýšlet nad věcmi z více pohledů, než je ten jeho. Kromě všech pohybových her se často zájem obrátí na hry konstruktivní, čili cokoliv, při čem něco vzniká – stavba z lega, domeček v lese, korálkování. Při těchto činnostech se můžeme víc soustředit na rozvoj spolupráce a jemné motoriky. To všechno nám umožňuje dítě chválit. Nikoliv bezcílne, měli bychom se snažit vždy najít na aktivitě dítěte něco, co se mu podařilo, a to konkrétně pojmenovat. „Tomu domečku jsi pěkně podepřela střechu“ nebo „líbilo se mi, Šídlo, jak jsi ostatním pomohl vyřešit tu hádanku.“ Jenže co když Šídlo dostává své přezdívkové a my prostě nevidíme, za co bychom ho mohli pochválit? Tím spíš se snažme něco takového najít. Stačí maličkost, třeba že na sraz přiběhl první, i když si přitom zapomněl vzít zápisník. U starších světlušek a vlčat tuhle podporu částečně převzou kamarádi.

SKAUTKY A SKAUTI – CO SE TO DĚJE?!

Puberta. Mnoho z nás má jistě v živé paměti, čím si takový skaut nebo skautka prochází. Mění se tělo, zájmy a často i škola a kamarádi. A je to boj. V každé skautce či skautovi se v jednu chvíli tříští dvě potřeby – **vyniknout** jako hvězda, ale i **splynout** s vrstevníky a cítit sounáležitost. Chce být originální, a tak se snaží všelijak vyčnívat. Kdo by však s tolika životními změnami za zády necítil nejistotu? Právě ta bývá příčinou velké vztahovačnosti a významnou dávkou rozdílných emocí, s nimiž se u pubertáka pravděpodobně setkáme. Proto by měla skautská družina představovat ostrůvek přijetí.

Není žádnou novinkou, že se člověk v tomto věku vymezuje vůči autoritám a staví si vlastní hodnotový žebříček, který se snaží vyladit podle vlastních přesvědčení, ale i vrstevníků a idolů z médií. I proto je rozumnější se jako vedoucí snažit přiblížit roli kamaráda, a ne nadřazené autority. Jak? Nejjednodušší bývá otevřenost a ochota mluvit i o tabuizovaných tématech. Takový skaut nebo skautka mají v hlavě mnoho otázek, na které musí často odpovědi hledat potají. Pokud se jim dostane v tomto ohledu porozumění a třeba i zmiňovaných odpovědí, získají i vůči vedoucímu větší důvěru. Proto mohou být přínosné společné debaty nad různými tématy, kde každý dostane možnost vyjádřit svůj názor. Navíc už lze probírat i abstraktní pojmy jako je láska, důvěra, nebo strach.

ROVEŘI A RANGERS – VSTRČÍ VÝZVÁM

Mladý člověk úspěšně přežil pubertu a vytvořil si základy své identity. A co teď? Mohlo by se zdát, že vývojově dané potřeby nás pomalu opouštějí. Zdánlivě ano, protože mnohem větší váhu získávají osobní zájmy člověka, soustředění se přesouvá na budoucnost, čili výběr a hledání práce, přičemž na člověka často padá zodpovědnost za činnost v oddíle. Přesto s námi vnitřní potřeby do určité míry stále cloumají. Člověk se sice oproti pubertě emočně stabilizuje, pokračuje však jeho vymezování se vůči rodičům, s čímž souvisí asi nejdůležitější tendence, a to **hledání partnera**. Úspěšnost v této oblasti se potom může promítat do sebevědomí jednotlivce a ovlivňovat tak i jeho výkon v oddíle nebo kmeni.

To ale není všechno, další významnou pohnutkou je **touha po intenzivních zážitcích**. A tady leží kouzlo roverských výzev. Jsou svou podstatou natolik atraktivní, že rover nebo ranger jim jen těžko odolá, snoubí v sobě ale

kromě onoho intenzivního zážitku i nutnost přijmout odpovědnost za své jednání, které se ještě touhle dobou mnozí vyhýbají.

OLDSKAUTI – CO BUDE DÁL?

Dospělost nás nemilosrdně doběhla, oldskaut má velmi pravděpodobně vlastní rodinu nebo kariéru, které věnuje většinu svých sil. Co by ho v takovou chvíli ještě mohlo držet u skautingu? Odpověď je celkem snadná. Stabilní život s sebou často přináší stereotyp, který může činovníká aktivita příjemně nabourávat. Vedle toho se projevuje potřeba člověka předávat dál své zkušenosti a znalosti a také po sobě něco zanechat. To bývá, vedle letitých přátelství, jádrem motivace oldskauta k další činnosti ve středisku. Přínon je potom v ideálním případě oboustranný.

Nastínili jsme si, které vnitřní a přirozené motivy pohánějí člověka v jeho vývoji, jak se projevují a že mívají silný vliv i na emoce člověka. Nesmíme však zapomenout na fakt, že nejen, že vývoj ovlivňuje motivaci, ale také motivace ovlivňuje vývoj. Ačkoliv vývojové stupně předurčují určitý styl myšlení a chování, neznamená to, že musíme sedět s rukama v klíně a čekat, až ta která fáze přejde. Vhodným vedením naopak můžeme jedince posouvat a pomáhat mu jednotlivé životní etapy překonávat.

Jak už jsme našli v úvodu, na motivaci má vliv i mnoho vnějších vlivů, kde ten sociální je jeden z nejvýznamnějších. Některé potřeby se tak pod vlivem prostředí nemusí vůbec projevit.

Při posuzování jednání druhého, ať už benjamínka či oldskauta, bychom ale vždy měli vycházet z více zdrojů, než je jeho vývojová úroveň. V danou chvíli na nás působí nejen konkrétní situace a emoce či únava s ní spojené, ale ovlivňují nás i osobnostní vlastnosti, osvojené znalosti, dosavadní zkušenosti či prostředí, z něhož přicházíme. Závěrem nám všem můžu už jen popřát, ať naše motivace roste s námi. ✖

FOTO: VOJTA PETR

FOTO: ROBINSON

Oslovili jsme dva skautské psychology, kteří se motivaci věnují v akademickém světě. Kam se ubírá současný výzkum problematiky a co je podle nich důležité si vyjasnit?

JAKUB PROCHÁZKA – CITRON

Instruktor kurzů Stříbrná řeka, člen Ústřední revizní komise. Psychologii učí na Masarykově univerzitě, výzkumně se věnuje vedení lidí.

JAN NEHYBA – Instruktor vůdcovského kurzu Gong, věnuje se psychoterapii a osobnostnímu rozvoji. Aktuálně učí a bádá na Masarykově univerzitě v Brně.

V čem měl Maslow pravdu a v čem se mýlil

Když se lidí zeptáte, co je to motivace, spousta z nich vám řekne, že „to je ta Maslowova pyramida“. Termín motivace mají spojený se jménem amerického psychologa Abraham Maslowa, který v roce 1943 publikoval článek nazvaný „Teorie lidské motivace“, jehož základní myšlenky rozvedl v knize vydané v roce 1954 „Motivace a osobnost“. Maslow představil teorii, podle které jsou zdrojem lidské motivace nenaplněné potřeby. Potřeby každého člověka jsou dle Maslowa individuální, ale lze je rozčlenit do pěti hierarchicky seřaditelných kategorií společných pro různé lidi. Nejnižší jsou fyziologické potřeby (jako potřeba jídla, vody, odpočinku) a nejvyšší jsou potřeby sebeaktualizace. Hierarchie potřeb bývá v populární literatuře zobrazována jako pyramida, byť Maslow nikdy svou teorii tímto způsobem nepředstavoval. Podle Maslowa se hierarchicky vyšší potřeby objevují až tehdy, když jsou naplněny potřeby nižší. Tedy např. člověk mající hlad nemá potřebu společenského uznání.

Maslow svou teorii formuloval na základě domněnek a předpokladů, neměl ji dostatečně podloženou vědeckými důkazy. Pozdější výzkumy podpořily předpoklad, že nenaplněná potřeba je zdrojem motivace, i že mezi potřebami existuje určitá hierarchie. Ostatní části teorie ale byly zpochybněny nebo vyvráceny. Existuje více zdrojů motivace než jen nenaplněné potřeby. Člověk má i další potřeby, které nelze zahrnout do žádné z Maslowem navržených kategorií (např. potřebu kompetence nebo potřebu sebeuznání). Lidské potřeby se sice dají rozřadit do kategorií, těch ale není pět a mají odlišný obsah, než jaký navrhoval Maslow. Hierarchicky vyšší potřeba se může objevit i v případě, kdy nejsou naplněny potřeby nižší.

Maslowova teorie potřeb nepopisuje věrně lidskou motivaci a patří především do historie psychologie. To platné z ní přetrvává v moderních psychologických teoriích. A proč 70 let stará Maslowova teorie stále přežívá jako ekvivalent motivace v popularizačních knížkách, na svépomocných webech, na manažerských školeních, a tím pádem i v hlavách lidí? Asi proto, že je intuitivní a jednoduchá. Novější teorie (např. sebedeterminační teorie nebo teorie stanovování cílů) sice dle výzkumů lépe odpovídají realitě, ale motivaci popisují mnohem složitěji – zohledňují totiž více faktorů, jejich různé vztahy a nenabízí tak jednoduchou predikci chování člověka.

Potlačuje vnější motivace tu vnitřní?

1. Na začátku je jednoduchá otázka, zda je lepší vnitřní nebo vnější motivace. Odpověď už tak jednoduchá není... Tak se na to prosím připravte. Než začneme, malá poznámka: vnitřní (resp. intrinsická) motivace je jednoduše sklon dělat věci pro uspokojení z činnosti samotné, pro radost a potěšení. Vnější (resp. extrinsická) motivace není motivována samotnou činností, nýbrž ziskem nebo ztrátou, například odměnou či trestem.

2. A jak to tedy s těmi motivacemi je? Vědci sice vzali velkou spoustu výzkumů (udělal to, čemu se říká metaanalýza, tedy porovnání mnoha dílčích psychologických studií na dané téma) a podívali se, jestli většina z nich říká, že odměny škodí vnitřní motivaci, nebo nikoli. Jenže... Jedna skupina v čele s profesorem Edwardem Deci přišla s tím, že odměny vnitřní motivaci opravdu škodí, zatímco druhá skupina profesorky Judy Cameron došla k závěru, že to tak spíše není. Pro řešení otázky to zatím moc dobře nevypadá, ale pojďme se na věc podívat podrobněji.

3. Odměny u úkolů, které jsou pro děti méně zajímavé (tzv. *low-interest tasks*), podle Cameronové podporují vnitřní motivaci. (Například pro mě bylo typickým nudným úkolem hrabání sena na posečené louce, abychom mohli postavit tábor, každý to může mít jinak). Nabízíme-li ale naopak dětem předem odměny za takové úkoly, které jsou pro ně hodně zajímavé samy o sobě (tzv. *high-interest tasks*), má podle Cameronové takový postup negativní vliv na jejich výkon a vnitřní motivaci nepodporuje.

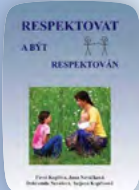
4. Ale i tak někteří autoři (například Daniel Pink v populárně naučné knize Pohon) doporučují, že pokud chceme rozvíjet vnitřní motivaci, tak je dobré převést nudnější úkoly na atraktivnější, abychom zvýšili podíl vnitřní motivace na jejich činnosti. Což znamená, dát v něčem dětem samostatnost, podporovat je v učení se toho, co dělají (vést je k mistrovství), a umožnit jim objevit a pochopit smysl toho, co dělají. (Což se stalo i v mém případě: když jsme zjistili, že z celé louky jde shrabat obrovská kupa sena, do které pak můžeme skákat, moje motivace velmi vzrostla...)

5. Porozumět motivaci někdy není jednoduché a současný výzkum moc černobíle jednoznačných odpovědí nenabízí. Přesto naznačuje určité principy, kterých když se budeme držet, tak nám mohou pomoci podpořit děti v činnostech, jež budou dělat z vlastního zájmu a s radostí.

Kde čerpat další motivaci?

MOTIVACE VE VÝCHOVĚ:

Respektovat a být respektován – kniha důsledně rozebírá souvislosti mezi tím, jak s dětmi zacházíme, a tím, co z nich jednou vyroste. Učí nás efektivní komunikaci, společnému nastavování hranic, ale také nahrazení odměn a trestů skrze principy přirozeného důsledku. Chcete-li se v práci s dětmi posunout směrem k vnitřní motivaci a nevíte, jak přesně toho dosáhnout, bohaté zkušenosti a rady zachycené na jejích stránkách by vám snad mohly pomoci. 📖 (Kopřivovi, Nováčková a Nevolová, Spirála, 2005–2017)

MOTIVACE SEBE SAMA:

Konec prokrastinace – kdo chce zapalovat, musí sám hořet, říká se. A tak dobrým východiskem pro práci s motivací druhých je mít aspoň trochu zameteno před vlastním prahem. Má-li vaše vlastní motivace a vůle k práci kolísavou úroveň (třeba v podobě odkládání povinností známého jako prokrastinace), tahle malá a stylová knížečka vám pomůže rozkrýt, proč některé strategie řízení sebe sama zpravidla fungují lépe než ty druhé... 📖 (Petr Ludwig, Melvil, 2013)

ČLÁNKY ZE SKAUTINGU:

K čemu jsou dobré hrací peníze? – kolik oddílových dolarů dostali vaši skauti za minulý měsíc? A kolik zlatáků potřeboval vítězný tým na posledním táboře, aby vyhrál táborovou hru? Článek podrobně rozebírá fenomén hracích peněz, zamýšlí se nad jejich výchovným rozměrem a hledá cestu, jak s motivem peněz v oddíle pracovat způsobem, který bude založen na vnitřní motivaci a odrážet skautské hodnoty. 📖 (Tom Čakloš, Skauting, únor 2016)

MOTIVACE V TÝMU:

Pohon – potýkáte-li se s vedením týmu a motivací lidí v něm, možná se vám budou hodit některé znalosti, které sesbíral z psychologických výzkumů do svého bestselleru Daniel Pink. Ukazuje nám totiž, že naše zažitá představa se mohou často rozcházet se skutečným fungováním psychiky. 📖 (Daniel Pink, Anag, 2011)

TED

The Puzzle of Motivation – ochutnávkou myšlenek Dana Pinka vám též může být jeho video na TEDu, které patří k těm vůbec nejvíce sledovaným: 📖 [ted.com/talks/dan_pink_on_motivation](https://www.ted.com/talks/dan_pink_on_motivation)

HLUBŠÍ POROZUMĚNÍ:

Motivace chování – pokud vás už nebaví populárně naučná literatura a chcete sáhnout po něčem hlubším, tento titul známého českého psychologa může posloužit jako obsáhlý průvodce. Na 600 stránkách rozebírá, co vlastně všechno o fungování motivace víme, jak se motivační systémy v člověku vyvíjí a jaké teorie nám pomáhají jim porozumět. To vše celkem srozumitelným způsobem, z něhož si i laik odnese mnoho nových poznatků. 📖 (Milan Nakonečný, Triton, 2014)

MOTIVAČNÍ ČTENÍ:

A co když místo naučných knih a metodik potřebujete spíš něco, co nakopne k činnosti vás samotné? Dali jsme v redakci dohromady pár titulů, které pro nás někdy byly nebo pořád jsou motivující, třeba natolik, že by mohly povzbudit do práce i ostatní:

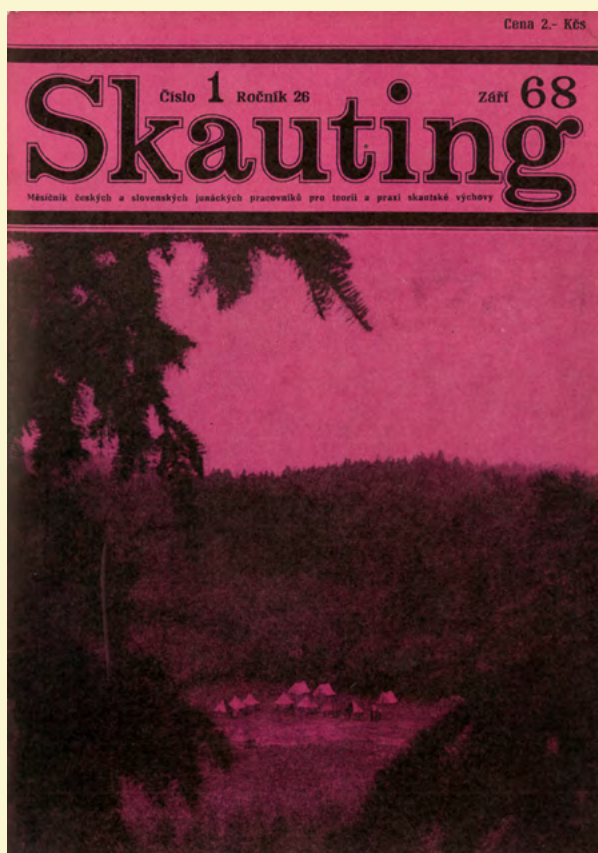
- Marek Orko Vácha: Nevyžádané rady mládeži
- Kathryn Stockett: Černobílý svět
- Robert Baden-Powell: Skauting pro chlapce
- Steven Pressfield: Profesionální přístup
- Jaroslav Foglar: Hoši od Bobří řeky
- Miloslav Nevrlý: Karpatské hry

POŘÁD VÁM CHYBÍ MOTIVACE?

Potom asi nelze poradit lépe, než abyste vyrazili na nějaký kurz! Jejich přehled najdete na 📖 [krizovatka.skaut.cz/vzdelavaci-akce](https://www.krizovatka.skaut.cz/vzdelavaci-akce).

Co si vzít z minulosti?

Od roku 1919, kdy začal tento časopis vycházet, jsme v archivu nashromáždili nemalé množství zajímavých článků. Otevřeme-li staré časopisy dnes, mohou nám podat cenné svědectví o své době a v některých případech nás nadále inspirovat myšlenkami svých přispěvatelů. Jedním z nich byl tehdejší šéfredaktor **Karel Průcha** – dlouholetý člen vedení Junáka, po 13 let vězněný komunistickým režimem. Jak dokládá přetištěný sloupek, velmi mu v roce 1968 záleželo, jakou podobu nová generace právě obnovovanému hnutí vtiskne.

Metodický časopis pro skautské vedoucí začal vycházet v roce 1919 pod názvem Vůdce. Fungování bylo několikrát přerušeno zákazem Junáka, časopis byl ale vždy znovu obnoven. Obrázky zachycují první číslo vydané při obnově v roce 1968 – časopisu se postupně ustálil název Skauting, který vydržel dodnes. V době pražského jara toto vydání zahájilo 26. ročník – dnes tímto aktuálním číslem otevíráme již celkové 56. ročník.

Skautská tělesná výchova

Náš poměr k tělesné výchově byl vždycky vřelý. Zakladatel světového skautingu Baden-Powell prováděl pravidelná tělesná cvičení až do svého vysokého stáří a náš zakladatel A. B. Svojsík byl profesorem tělesné výchovy. Oba zdůrazňovali vysokou hodnotu tělesné výchovy jako prostředku k udržení zdraví a tělesné svěžesti a kladli je na roveň výchovy charakteru, jehož dosažení je nejvyšším cílem naší skautské výchovy. Prováděli jsme tělesná cvičení na hřišti, na vycházkách, na táborech, na schůzkách v klubovně a poslední léta před rozpuštěním i v najatých školních tělocvičnách; denní cviky junácké jsme zařadili do našich stupňů zdatnosti a 19 odborných odznaků bylo tělovýchovných. Junácká střediska i okrsky pořádaly občasně tělovýchovné závody v lehké atletice, plavání a hrách a měli jsme také roverská sportovní družstva, která se ne bez úspěchu zúčastňovala přeborů a utkání sportovních klubů.

Je nesporné, že tuto bohatou tradici musíme obnovit. Nejen proto, že tělesná cvičení jsou neobyčejně přitažlivým výchovným prostředkem, ale také proto, že v současné době škola není s to plně zajistit základní tělesnou výchovu naší mládeže. Počet hodin tělesné výchovy ve škole stále klesá. Dobrovolné spolkové činnosti tělovýchovné zůstávají také dlužní naší dávné tradici, nestačíme ani zdaleka na úkoly, které vytyčuje moderní tělesná výchova, opřena o široký vědecký výzkum.

Nehodláme však vytvořit nové tělovýchovné metody. Naopak, prozáríme dosavadní tělovýchovné metody skautskými výchovnými zásadami a dojdeme tak spolehlivěji a jistěji k svérázným útvarům, které by byly pro mládež přitažlivější. A to všechno v rámci harmonického celku skautského výchovného systému, kde všechny disciplíny jsou v rovnováze. Skauting je dílem syntézy, která neodděluje tělesná cvičení od hygieny a mravnosti, ale usiluje o utváření celé osobnosti.

Občasnými závody uvnitř výchovných celků i mezi nimi a četnými přebory středisek, okrsků, oblastí i přebory celostátními osvědčíme tělesnou zdatnost skautské mládeže.

Za nejvyšší cíl tělesné výchovy junácké považujeme, aby v každém skautu probudila vědomí mravní odpovědnosti za zdraví a aby se tak pěstování tělesných cvičení stalo všeobecnou a každodenní nutností každého mladého člověka. Tělesná cvičení se musí státi junáku povinností, dobře pochopenou a s láskou prováděnou po celý jeho život. Tím také přispějeme svým skautským podílem k převýchově veškeré naší mládeže.

Tedy do práce! Je tedy pro nás samozřejmé, že na stránkách našeho časopisu budeme vám v této odpovědné činnosti pomáhat podle svých sil.

Vybrali, přepsali a upravili Učeň a Káně

BERNADETA KUREŠOVÁ – BERNY
Vedoucí včlat a studentka češtiny.

Proč vlastně mluvit slušně

Že se má mluvit slušně zní už skoro jako nějaké morální dogma, u kterého se vlastně nikdo nikdy neptá proč. „Mluvíme slušně, protože jsme skauti!“ ale možná našim dospívajícím svěřencům nebude znít jako patřičné vysvětlení.

„Mluv slušně!“

„Takhle se u nás ve skautu nemluví!“

Asi každý z nás tyhle věty při vedení dětí už vyslovil. Ale kolikrát jsme se upřímně zamysleli nad tím, proč vlastně?

Pokud to nevíme a přesto vedeme děti ke slušné mluvě, bude snadné nám namítnout třeba: *Proč bychom měli mluvit slušně – abychom hezky vypadali? Abychom odpovídali nějaké zažité představě o tom, jak se dobří lidé chovají, popsané třeba i ve Foglarových knihách? Ne, my nejsme vylisované obrázky z knížek, jsme živí lidé, máme dobré i špatné stránky. A každý normální člověk se umí někdy pořádně rozčítit, říct něco hezky od plic, trochu drsněji zavtipkovat.*

První věcí, kterou je podle mě u sprostých slov nutné vzít v úvahu, je to, že i mluvení je činem, skutkem. Není to jen něco, co děláme jaksi mimochodem, mluvení je skutek jako každý jiný – nějak působí a má své následky. A stejně jako stihneme za den udělat jen omezený počet věcí, je omezený i počet slov, která za den stihneme vyslovit. A proto když se zamýšlíme nad tím, jestli je správné nebo nesprávné používat sprostá slova, musíme se na prvním místě zeptat: *jaký má smysl to dělat?*

Odpovědí je tolik, kolik hraje sprostá slova v lidské řeči rolí. Používají se k vyjádření sounáležitosti s nějakou sociální skupinou, při vtipcích, a také slouží jako způsob, jak si vybit vztek, někomu vynadat.

Začnu u toho nadávání. Nadávání, zvláště pokud je to jen na věc či situaci (nebo maximálně na člověka, který nás zrovna neslyší), může vypadat jako úplně neškodný způsob,

jak se zbavit svého vzteku a přitom nikomu neublížit. Podle mě to má ale háček. Myšlenka, že je dobré si vztek vybijet tak, abychom nikomu neublížili nám totiž podsouvá, že to, jestli vztek máme, zkrátka nedokážeme ovlivnit. Ano, můžeme se rozhodnout ho v sobě dusit (a ano, to je škodlivé) nebo jej projevit – ale *to, že jsme naštvaní, neovlivníme, není tomu jak zabránit*. Ale je tomu skutečně tak, že nad svými emocemi nemáme žádnou moc?

Rekla bych, že z dlouhodobého hlediska by tomu tak být nemělo. Dávat průchod svým emocím je jen polovina práce s nimi a asi ani ne ta důležitější. Stejně, jako během života hledáme způsoby, jak pracovat se špatnou náladou, jak svoje smutky prožít a přitom se v nich neutopit, můžeme se učit zpracovávat i svůj vztek jinak než skrze nadávky. Nadávání s sebou navíc nese ještě jedno riziko: pokud jsme zvyklí nadávat pokaždé, když nemůžeme najít klíče, pak si snadněji zvykneme takto řešit větší problémy. Na světě i v našem životě jsou však věci, kvůli kterým bychom se měli umět opravdu rozhněvat, a to hněvem, který povede k činům, hněvem, který se někde skutečně projeví. Zvyk topit tento hněv v planých nadávkách či sklence vína nebo potáhnutí z cigarety... z nás může udělat rezignované lidi, aniž bychom si toho povšimli.

Ještě jiným případem je nadávání sama sobě. To, že tohle nadávání je vždycky škodlivé, tvrdil už Sigmund Freud, ale i další psychologové (doporučují si přečíst o fenoménu sebenaplnující předpovědi). Jakmile se vám začne chtít sama sebe ponížit nějakou nadávkou, mějte na paměti, že právě teď a tady svými slovy budujete své já a svoji budoucnost. Protože slova mají snad největší moc, pokud slouží k demotivování – nebo naopak k motivaci.

Sprostá slova se kromě nadávání používají i jinak – jako vyjádření sounáležitosti s nějakou skupinou lidí, při vtipcích. Člověk je řekne proto, aby u druhých navodil nějaký dojem nebo aby získal prestiž. To mu ale bere svobodu, dostává jej to pod nadvládu slov. *Musí to říct, aby zapadl*. A někdy to možná *musí říct, protože ho nic jiného nenapadá*. I tady vnímám použití sprostých slov jako zbytečné. Daleko důležitější mi přijde uhájit si svobodu v tom, co říkáme.

Možná, že celá problematika užívání sprostých slov by se dala shrnout krátkou větou: **jde o to mluvit tak, abychom jednou nemuseli litovat všeho toho, co jsme neměli odvahy říct, zatímco jsme plýtvali slovy, která žádný význam neměla.**

Co se týče výchovy k slušné mluvě, jednou provždy bychom nejspíš měli zapomenout na známé: „Dej si deset!“, když děti řeknou sprosté slovo. Tím je nic nenaučíme. Lepší je si s dětmi o sprostých slovech promluvit – vysvětlit jejich význam a co znamená je používat. Pokud se sprostá mluva v oddíle rozmůže, není od věci na začátku schůzky dětem sehrát krátkou improvizovanou hádku mezi vedoucími, kteří budou sprostě nadávat například proto, že ten druhý něco zapomněl nebo něco nemohou najít. Děti si pak spíše uvědomí, že sprostá slova jsou něco, co ve skautu ani trochu nechťejí. A nakonec zase nezbude než jít příkladem. Ukázat dětem, že v tom, jaká slova používáme, jsme *svobodní*. Že nepotřebujeme používat sprostá slova proto, abychom v očích ostatních stoupli, ani proto, abychom sami sebe ponížovali, když něco pokazíme. A ani proto, abychom nějak demonstrovali či zvládali svůj vztek. ✘

Má to smysl!

ANEŽKA FADRŇÁ

Ráda chodí na dlouhé procházky.

Je jaro 2017. Většina oddílů začíná plánovat téma a program svých táborů. Náš oddíl má na programu trochu jiné záležitosti. Jedeme do klubovny podívat se, jak vypadají podsady, které v garáži u zámecké klubovny leží osamocené už 15 let a čekají, až se v našem středisku najde dost velká skupina lidí, která dostane odvahu stavět vlastní tábor. V této garáži začíná naše letošní dobrodružství. Když jsme otevřeli skřípající dveře a nasáli vzduch, nevěstilo to nic dobrého. Od této chvíle se rozjel sled událostí, které jsem si ani ve snu nedokázala představit.

Po vytažení podsad následovalo zjištění, že jsou napadeny dřevomorkou. Pak rozhodnutí pokračovat a vyrobit si vlastní podsadové stany. Nikdy jsem netušila, jak náročné je jenom vymyslet a nachystat plánky pro výrobu podsady na míru. Vilém a Honza strávili desítky hodin pilováním návrhů konstrukcí a výrobou prototypů. Absolvovali jsme několik dní stloukání, natírání a vrtání. Naimpregnovali jsme celý hangár, který jsme zvětšili o několik částí. Zatloukli jsme neuvěřitelných 11 kg hřebíků! Jak se blížil termín tábora, měla jsem před očima všechny táborové stavby, o kterých jsem neměla tušení, jak se staví. Kontejnery plné materiálů, hromady dřeva a tu posečenou prázdnou louku, tohle všechno nikdy nezapomenu. Za čtyři dny hrstka nezkušených mladých lidí postavila svoje první vlastní tábořiště.

Každý rok proběhne asi 1000 skautských táborů. Nevím kolik oddílů si staví vlastní tábořiště, já jen vím, že postavit si vlastní je úplně jiný zážitek. Ve chvíli kdy stlučete podlahy, napnete nové cely, sami pokácíte soušku a zjistíte, co je to „gola“, víte, že se stáváte součástí příběhu. Pro mě už táboření neznamená jen to 14 denní dobrodružství. Jsou to pro mě dny před a po táboře, kdy se učím nové věci. Pracuji a tvořím se svými přáteli. A pak se těším z každého kousku tábořiště, neboť na všem je otisk či vzpomínka člověka, který na něm pracoval.

Vracím se v myšlenkách ještě na tábor. Od doby, co jsem skautkou, za námi letos poprvé přijel bývalý vůdce střediska Kostin. Dlouze vzpomínal na své vlastní tábory. Vzpomínka na náš první, vlastníma rukama postavený tábor, bude navždy hluboko zapsána v mém srdci.

Chvíle, kdy jsem se světluškou udělala poličku do stanu, vlče naučila, jak si zavázat stan nebo se skauty řezala dřevo, daly smysl všemu, co letošní tábor zahrnoval: únavu, pláč, stesk, horko i déšť. Přeji každému, ať pro něj táboření je jedním z nejkrásnějších dobrodružství, které ve skautu může prožít.

Pro posílení diskuse o výchově jsme se rozhodli věnovat více prostoru názorovým komentářům. Máte-li i vy na srdci krátkou myšlenku, která by mohla stát za sdílení s ostatními vedoucími a která spadá do oblasti, jíž se v časopise Skauting věnujeme (tedy skautská výchova a vzdělávání), můžete nás kontaktovat na skauting@skaut.cz a domluvíme se na dalších podrobnostech.

KOMENTÁŘ

I služba na táboře je program

MARTIN KRIVÁNEK – SET Člen

Náčelnictva a jeden z tvůrců KORBA.

Na letní části čekatelského lesního kurzu Trinity jsme měli program o přípravě jídelníčku. A narazili jsme při něm na zajímavé téma, na které se velmi lišily pohledy – jak se dívat na jídlo na táboře?

Jeden pohled byl, že jídlo je prostě něco, o co je potřeba se postarat. Možná formou služby, možná dokonce formou kuchařů – někoho, kdo v kuchyni celý den vaří a stará se o nákupy a vše ostatní. V obou případech je však hlavním záměrem „mít jídlo hotové, hlavně aby účastníci měli čas na program“. Protože přece právě programy – hry a aktivity připravené vedoucími – jsou to, proč kluci a holky na tábor přijeli a co je rozvíjí.

Druhý pohled – a pohled, který sdílím i já – byl, že právě příprava jídla a obecněji postarání se o přežití v přírodě je naopak jedna z důležitých částí tábora. Osobně jsem přesvědčen, že je dokonce přírodnější a snad i zábavnější, než programy a hry, které jako vedoucí dokážeme připravit.

Proč si to myslím? Při vaření na táboře často dostávají mladí lidé zodpovědnost za věci, které normálně nemohou dělat – protože je k tomu nikdo nepustí. Bylo pro mě velmi naplňující vidět sedmiletá vlčata, s jakým zápalem krájí rajčata do salátu. Protože maminka jim nikdy do ruky nůž nedala. Podobně vděčné je pozorovat radost a hrdost družiny skautů, která právě uvařila guláš pro celý tábor.

A samozřejmě, občas se příprava jídla zpozdí. Nebo ne úplně podaří. Ale i to je součástí učení. A kluci a holky vědí, že to, že se teď jedné službě trochu nepovedlo jídlo, není žádná tragédie, protože možná se za pár dní něco nepovede jim.

Možná vás napadá otázka, jak zakomponovat službu do programu tábora, aby nerušila právě programy a aktivity. Mohu nabídnout způsob, který

jsme používali na táboře my. Jsme malý oddíl, byli jsme na táboře většinou tři posádky (= družiny, jsme vodáci) po 5–6 lidech. A měli jsme tři různé služby – kuchyňskou, ohňovou a vodní, které rotovaly po jednotlivých posádkách. Před obědem byl asi hodinu a půl vyhrazený čas, kdy všichni pracovali podle toho, co měli zrovna za službu.

Vodní služba měla na starost dovoz pitné vody. Vodu jsme brali ze studánky asi tři kilometry po proudu od tábořiště – a bylo potřeba tam jet na kánoích. Tedy vodní služba vezme před obědem dvě kanoe a barely a jede pro vodu.

Ohňová služba se stará o dřevo a to, že kamna v kuchyni fajrují na plný výkon. Před obědem jde část ohňové služby na dřevo – aby bylo na celý den.

A kuchyňská služba vaří. Jídelníček a nákupy jsou koordinovány jedním či dvěma rovery, ti ale nechávají samotné vaření na službu.

Věřím, že právě schopnost postarat se o sebe i o ostatní je něco, k čemu tábor nabízí skvělou příležitost k učení. Neodpírejme tuto příležitost našim členům jen proto, aby měli víc času na program. I služba je program. ✖

KOMENTÁŘ

Nové odborky už pro nás nejsou nové

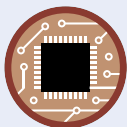

KLÁRA HELEŠICOVÁ – KRÁLÍK
Zást. vůd. odd. V Trávě z Břeclavi.

„Holky, holky! Sýr!“ jsou slova, která Lentilka po začátku plnění odborky Fotografka už nepoužila. Místo toho šlo jen koutkem oka zpozorovat barevnou šmouhu a zvuk právě pořízené fotky. Brzy si založila složku na takové nepublikovatelné fotky, při kterých chcípáte smíchy nebo jste rudí až za ušima, když na nich náhodou uvidíte sebe. Foťák byl na schůzkách tak často jako papír s tužkou a šátkem. Nechyběl ani na akci, odkud máme fotky tmavých siluet proti vycházejícímu slunci jako připomínku silného zážitku z jednoho programu.

Přišel tábor a téměř vyučená fotografka měla přé. Ten tábor jsme jí udělovali tuto odborku a bylo za co. Zachycené okamžiky celotáborovek, slibáku i několik memes.

Doporučení na závěr? U nás byl patron člověk, který sice neměl více zkušeností než Lentilka, ale společně s ní si ji plnil, hecoval ji a podporoval. Pokud chcete, abyste s odborkami zažili podobné věci jako my, doporučila bych vám najít hlavně akční a zapálené patrony. ✖

Oslava

EVA MĚŘINSKÁ
Náčelní, ředitelka knihovny.

Bylo nás asi padesát. Jednotlivci tvořili hloučky, ve kterých to šumělo výkřiky na uvítanou, chválami, pozdravy a dalšími radostmi. Vyprávěly se zážitky z dovolených, táborů, rodin, škol i zaměstnání. Když se lidské ostrůvky roztáhly do řetízků, ze kterých se během chvíle napjal kruh, chvíli trvalo, než si všichni ujasnili, do kterých družin patří nebo patřili, aby se správně seřadili. „Ty jsi vážně byla Jiříčka? Já myslela, že Pomněnka.“ Všichni se smáli. Dobrá nálada nad fotkami, kronikami a dalšími vzpomínkami přes celé odpoledne. Oddílová oslava osmdesáti let od první schůzky byla krásná v pravém slova smyslu. Okouzlo mě pozorování toho, jak je přátelství v každém věku stejné. Jak se Vlastovky z roku 1968 chichotají stejně jako současní Papoušci. Jak je úplně stejně zajímavé novinky: co na tom, že pro jednu partu holek to znamená události deset a více let staré a u druhé se jedná o ty z posledního měsíce, co se neviděly od tábora. Bavilo mě pozorovat ostych světlušek překonaný zvědavostí, když oslovovaly ty paní na židličkách s kafičkem, jestli jsou opravdu skautky a opravdu vymyslely ten legendární pokřik. Do toho několik miminek v kočárcích a šátkách. Kolem nich poletovalo vzpomínání jako předzvěst skvělé budoucnosti. V to odpoledne babího léta jsem si uvědomovala, jaké štěstí je oddíl. Jakou moc má takové společenství, které dokáže spojit přes generace. Jak je to krásné, že můžeme slavit a že je to už víc než čtvrtstoletí, co skauting nepřetržitě i u nás trvá.

V současné době je v Junáku – českém skautu 2 114 oddílů, které tvoří zázemí pro 39 000 holek a kluků. Přesto, že členská základna roste, nedokážeme nabídnout skautské dobrodružství všem, kteří mají zájem. V následujících měsících se budeme v rámci Strategie věnovat tématu Zakládání nových oddílů, které v sobě skrývá nejednu nezodpovězenou otázku:

Máme se aktivně snažit zaplňovat bílá místa na mapě skautingu? A jak získáme v místech, kde skauting není, skautské vůdce a vůdkyně s patřičnou kvalifikací? Dokážeme dospělým neskautům nabídnout patřičnou podporu pro založení oddílu? Umíme si vůbec takovou situaci představit: dospělý neskaut zakládá skautský oddíl? Jsme schopni udržet kvalitu skautingu v oddílech, které povedou mladí lidé, kteří neprošli skautskou výchovou? Chceme zakládat nové oddíly, když pro ty stávající je ne vždy dostatek motivovaných nástupců do jejich čela?

Jsou to otázky, které dle mého hledají rovnováhu mezi kvalitou a kvantitou skautingu a odpověď na tázání, jak jejich vzájemnost ovlivňuje naplňování skautského poslání dělat svět lepším.

A tak nám přeju odvalu. Klást si otázky a hledat odpovědi. A také k tomu, abychom zkusili připravovat půdu pro další a další oddílové oslavy. A stávajícím oddílům přeji pevná přátelství, chuť slavit a pracovat na soudržnosti svých oddílů tak, aby bylo co slavit.

NEVIDITELNÁ VÝSTAVA PRAHA

Dobrodružná hodinová
prohlídka v naprosté tmě
za doprovodu nevidomého
průvodce. Skautská sleva!

Vstupné ve všední den i o

víkendy za 120 Kč. Akce platí pro

každého od světlušek po

protřelé vedoucí. Stačí se na

receptci výstavy dostavit

s příkladně uvázaným

skautským šátkem.

Rezervace místa nutná na: 777 787 064
info@neviditelna.cz www.neviditelna.cz

PEVNOST POZNÁNÍ INTERAKTIVNÍ MUZEUM VĚDY V OLOMOUCI

DOBRODRUŽSTVÍ
PRO CELOU
RODINU!

zábavné exponáty
planetárium a filmy o vesmíru
programy pro školy
vědecké kroužky a Dětská univerzita
kurzy pro seniory

WWW.PEVNOSTPOZNANI.CZ
ÚT-PÁ / 9:00-17:00 | SO-NE / 9:00-18:00

Přírodovědecká
fakulta

KOMENTÁŘ

#Obrok17

IVANA TRUMMOVÁ – Vede skautky,
dělá Polibek Múzy a studuje Matfyz.

↑
INZERCE

Když si na Twitteru, Instagramu nebo na Facebooku vyhledáte hashtag #Obrok17, najdete hlavně dva druhy příspěvků. Ten první jsou tweety a fotky organizátorů Obroku, kteří píšou o tom, že je práce moc baví, hodně jim dává, a s přáteli překonávají nejen překážky spojené s plánováním a realizací velké akce, ale i sami sebe. Druhou skupinou jsou fotky rozesmátých účastníků u fotostěny nebo kdekoliv jinde v areálu Bojiště, lidí, kteří jsou šťastní a užívají si. Otázkou je, jestli tam něco nechybí. Dokonce i při rozhovorech s různými lidmi v týmu vycházelo často najevo, že festival považují za skvělý, přesto by na něj jako účastníci nechtěli jet. A ještě častěji se ozýval názor, že koho Obrok skutečně někam posune a něco naučí, jsou právě organizátoři, případně servis tým, ale nikoli účastníci – ti si jedou Obrok užít.

Můžete samozřejmě namítnout, že od toho tu Obrok je – oddíly tam posílají své skupiny roverů a rangers za odměnu, aby při práci pro oddíl zbyl i nějaký čas a prostor pro ně samotné. Navíc Obrok bývá první dobrá příležitost ukázat mladším, že skauting má i jinou podobu, než tu, kterou znají z táborů a výprav ve svém oddíle.

Na druhou stranu je však nutné pokládat si otázky ohledně dnešní podoby Obroku. Skutečně chceme, aby Obrok byl „dovolenou“ pro roverské kmeny? Má se Obrok přiblížit masovým hudebním festivalům, na kterých si člověk koupí něco dobrého k jídlu, něco pěkného na sebe a večer si zaskáče na koncertě? A nebo chceme, aby nás a naše rovery Obrok někam posunul, umožnil nám rozvíjet se, překonávat překážky i sebe sama, stejně jako to umožňuje centrálnímu týmu?

Osobně na tyto otázky nemám jasnou odpověď a myslím, že není lehké ji najít. Přesto má cenu si je pokládat. Díky podobným úvahám loni vznikla akce Korbo, která je alternativou k Obroku a zakládá si na tom, že nemá menší skupinu lidí, kteří si to jedou odpracovat, a větší skupinu, která si jede událost spíš užít a zaplatit. Naopak se oba dva směry více prolínají a účastníci si velkou měrou dělají celou akci sami. Roveři a rangers tak mají šanci si na otázky sami odpovědět a větší možnost si vybrat, kam pojedou. ✖

FOTO: ŠTĚPÁN HAŠEK

↑
INZERCE

Postojová rozcvička

Jak podporujeme rozvoj hodnot?

DAN VYKOUKAL
Převážně studuje,
žongluje a vaří čaje.

Drahý čtenáři, drahá čtenářko, čeká nás krátké myšlenkové protažení, ve kterém se budeme věnovat práci s postoji v naší skautské každodennosti. Postoje, jakožto silná součást naší osobnosti, se v posledních letech dostaly více do centra pedagogického zájmu. Výchova a vzdělávání nezůstává pouze u přenosu poznatků, ale podílí se na utváření osobnosti, našeho charakteru. Dává smysl přemýšlet nad tím, k čemu naše skautská výchovná činnost vede – jestli nezůstává pouze u slov a informací, ale opravdu pomáhá tvořit a rozvíjet vztah k sobě samému, světu okolo a dává nám sílu chopit se akce.

Postoje se mohou tvářit jako složitá věda a je opravdu mnohdy náročné je rozpoznávat, mluvit o nich nebo je proměňovat. Pojďme tuto vědu „rozkousnout“ a takový prostor vytvořit už nyní! K tomu nám bude stačit prostá zkušenost se skautskou činností, ve které se jistojistě postoje projevují i utváří.

ROZCVIČKA

Čtenáři / čtenářko, chop se papíru, tužky a pojďme společně rozhábat myšlení o postojích.

1. Vyber si tři různorodé činnosti, které si vybavíš, když si vzpomeneš na tábor či poslední skautskou akci. Tyto aktivity napiš pod sebe (nech si pod nimi ještě nějaké místo).
2. U každé aktivity se zeptej: „Které postoje chci v aktivitě rozvíjet?“ Svou odpověď napiš vedle dané aktivity.
3. Ke každé aktivitě se vrať a přemýšlej nad otázkou: „Co můžu příště udělat pro to, abych daný postoj či chování podpořil/a?“. Své myšlenky napiš do zbylého prostoru.

Činnost	Postoj (náš cíl)	Jak jej podpořit
zpracování dřeva do kuchyně	skaut/ka má k práci pozitivní vztah	sám se s elánem zapojit do práce; poděkovat službě za podílení se na chodu tábora
hutututu	skaut/ka si umí hrát, nebojí se hravého zápasení	ošetřit pravidla hry a podpořit pocit bezpečí; motivovat hráče, oceňovat snahu, hrát fair
vztyčování vlajky na nástupu	skaut/ka projevuje úctu ke státním symbolům a ví, proč to dělá	být si sám vědom, proč projevuji k úctě k symbolům, o svých myšlenkách hovořit; podpořit v podobném přemýšlení ostatní

4. Bylo Tvé přemýšlení nad postoji náročné? Je něco nového, podstatného, na co jsi během přemýšlení přišel / přišla?

ODDYCH

Postoje svou měrou formulují to, jak se stavíme ke každodenním situacím. Ať už máme naštipat dříví do kuchyně, vynést odpadkový koš, či odpovědět na otázku „Koho budeš volit?“, budou to emoce, dosavadní znalosti a návyky, které v dané situaci rozhodnou, jak se zachováme. Postoje jsou naší „předpřípravou k volbě nebo činu“. Je na nás je náležitě rozvíjet u sebe i u druhých. Rozvíjet tak, abychom byli schopni řešit situace a odpovídat na otázky, které mohou být i podstatně náročnější, než s kterými jsme se doposud setkávali. ✘

3 novinky ve výchově, které byste neměli minout

1

WOSM ROZŠÍŘIL SKAUTSKOU VÝCHOVNOU METODU

Výstupem letošní 41. Světové skautské konference v Ázerbajdžánu je zrevidovaná skautská výchovná metoda, obohacená o osmý bod **zapojení (do) komunity** (v angličtině *community involvement*). V oficiálním textu je tento pojem popsán jako „aktivní zkoumání a spolupráce s komunitami a širším světem, podpora porozumění mezi lidmi.“ Jak tomuto bodu rozumět a proč je podstatné, že se dostal mezi ostatní body skautské výchovné metody? Podrobněji si o změně přečtete v aktuálním Skautském světě.

2

EXPERIMENTÁLNÍ STEZKA V PLNÉM PROUDU

Během táborů a začátku skautského roku začalo testovat experimentální skautskou stezku přes padesát oddílů a na sedm set skautů a skautek. Testování bude probíhat až do konce příštích táborů. V průběhu celého roku probíhá sběr připomínek, návrhů a nápadů. Věříme, že i díky nim bude v roce 2019 vydána nová kvalitní stezka. Chcete se na testovací stezku podívat? Stáhněte si ji na Křižovatce nebo přímo na stránkách [revizestezky.skaut.cz](https://www.revizestezky.skaut.cz), kde můžete napsat i své komentáře.

3

SPUŠTĚNA INICIATIVA UČÍME SE VENKU

Často se učení a objevování děje pouze mezi čtyřmi stěnami třídy, klubovny, či jiné budovy. Nově vzniklá iniciativa *Učíme se venku* nabízí na svém portálu širokou paletu vzdělávacích aktivit, které používají přírodu jako přirozené prostředí pro bádání. Ač projekt cílí převážně na učitele, mnoho poutavého může předat i nám, skautům. Ruku na srdce, jak často sami volíme klubovnu před pobyttem venku? Pojďme se inspirovat na [ucimesevenku.cz](https://www.ucimesevenku.cz)

JAN KACZOR – ME2D

Bývalý vedoucí oddílu skautů na pražském 67. středisku Prosek, nyní správce tábořiště a člen střediskové rady pomáhající s organizačními mezioddílovými akcemi. V civilu student práv, externí vyučující na gymnáziu a trumpetista v jazzové kapele.

Demokraticky na týdenní výpravu – jde to?

Přinášíme zkušenost oddílů skautů a skautek, které o jarních prázdninách vydaly na výpravu založenou na demokratických principech

To, že se skautské akce připravují demokraticky v rámci oddílové rady, je dnes již samozřejmostí. Ale šlo by takovou týdenní zimní výpravu připravit za rozhodování všech jejích účastníků, lhostejno jak starých? Kdy mají všichni rovnocenný hlas bez práva veta, vyjma některých otázek bezpečnosti a zdraví?

V textu popisujeme zkušenosti s přípravou akce a společným rozhodováním na ní, nikoli už její samotnou náplň. Čtenáři by se tak mohlo zdát, že byla pouze o sněmování a vzájemných diskuzích. Ty však tvořily pouze malou část celkového dění, zbytek probíhal docela běžně – jezdilo se na lyže, hrály se hry, chodilo se na výlety atp.

PŘÍPRAVY

Velkou důležitostí jsme přikládali jednotnému přístupu všech vedoucích k demokratickému rozhodování (nikoliv k jednotlivým řešeným tématům!). Toho jsme docílili důkladným prodiskutováním celé věci ještě před rozhodnutím, zdali do toho vůbec jít. Dětem jsme pak možnost zapojit se demokraticky do příprav akce nabídli, ale nevnucovali.

Is dětmi jsme se poprvé sešli v klubovně asi měsíc před akcí, abychom debatovali nad hlavní náplní akce a nad otázkami jako: „Budeme lyžovat?“ „Půjdem do bazénu?“ „Bude

to všechno povinné, či dobrovolné?“. Podruhé jsme probírali konkrétnější témata, jako: „Co bude k jídlu?“ „Co mobily?“.

PRVNÍ DOJMY

Pak jsme konečně vyrazili na naši chatu v Jizerských horách. První odpoledne nic nenasvědčovalo vyjetí z tradičních kolejí. Lyžaři se rozdělovali do skupinek, narychlo určená služba vařila první večeři, všichni se vybalovali. Až večer jsme si vyhradili celý na sněmování. A nebylo toho málo. Bylo nutno stanovit denní režim, určit služby a jejich náplň nebo se domluvit na základních pravidlech, jako používání mobilních telefonů či úklid chaty. Nikdo neměl za povinnost se účastnit, přesto všichni tuto možnost využili.

Postřehy k plánování a tvorbě pravidel:

- Demokracie je zdouhavá. O věcech, které se jindy vyřeší šmahem, se často dlouze diskutuje.
- Ne vždy je možné nalézt obecný konsenzus. Většinové shody se dosahuje rychle, ale často se najde někdo, komu dané rozhodnutí vadí. Ten pak iniciuje další diskuzi.
- Řízení diskuze je náročné. Mnoho diskutujících mluví jeden přes druhého a překřikuje se. Je nutno ustanovit „hlídače“, který bdí nad dodržováním pravidel diskuze a sankcionuje ty, kteří je nedodržují.
- Děti jsou na sebe často přísnější, než bychom na ně byli my, vedoucí. Stanovily si například, že jeden výlet na běžky bude pro všechny povinný, ač jsme předem počítali s jeho dobrovolností.
- Jindy jsou zase přijatá pravidla velmi volná. A to především v situaci, kdy se nenajde nikdo, kdo by se danou věcí cítil osobně dotčen. Takto bylo např. rozhodnuto o takřka neomezeném používání mobilních telefonů.
- Při společné tvorbě pravidel se zcela automaticky dbá na ochranu zájmu jednotlivce. Např. večerka ve spacím patře byla stanovena na desátou jen kvůli jednomu chlapci.

PRŮBĚH AKCE

V průběhu týdne pak vše prošlo testem reality. Některé věci, např. služby, běžely až na drobné výkyvy celkem hladce. Na jiných pravidlech, např. na večerce, bylo nutno zejména zpočátku důsledně trvat, aby se zaběhla a začala spolehlivě fungovat.

Skřípalo to především v „procesních záležitostech“ demokratického rozhodování. Každý chtěl mít možnost podílet se na něm, velkou část osazenstva ovšem nebavilo, a raději by se věnovalo jiným věcem. Bylo sice možné se každovečerních sedánek neúčastnit, nicméně nikdo nechtěl chybět na případné diskuzi o tématu, které jej zrovna zajímá.

Dalším sdíleným pocitem bylo, že společné diskuze jsou neefektivní, a že někdy trvá příliš dlouho, než se jejich prostřednictvím dopracujeme výsledku. Příkladem budiž naše klikovací pravidlo ke sprostým slovům. Asi po třech dnech jsme zjistili, že nefunguje a zrušili jej. Těsná většina ovšem i nadále sprostou mluvu regulovat chtěla a prosadila proto vymyšlení nového pravidla. Trvalo to asi půl hodiny a zbytek to vůbec nebavilo.

CELKOVĚ DOCELA NORMÁLNÍ VÝPRAVA

Odhlédneme-li však od konceptu „všelidové demokracie“ a podíváme-li se na výslednou podobu akce, nevybočovala příliš z našich každoročních tradic. Byly zde jistě odchylky, jako např. jeden celý volný den, lze je však označit za méně podstatné. Nedošlo tedy k naplnění některých katastrofických scénářů, podle nichž měla akce skončit jako prostá „flákárna“, kdy děti stráví celé dny na pokojích na mobilních telefonech a nepůjde je přimět k žádné aktivitě. Naopak, daly najevo, že si uvědomují hodnotu možnosti strávit v prima kolektivu týden na horské chalupě, a že jí chtějí naplno využit.

Pár postřehů kvymáhání pravidel:

- Zatímco tvorba pravidel byla celkem přirozeně chápána jako společná záležitost, bdění nad jejich dodržováním bylo očekáváno od vedoucích. Těm v tom byla dána plná důvěra.
- Při porušování pravidel stačilo často poukázat na předchozí společnou dohodu, na zájem, který stojí v pozadí pravidla, a případně i na možnost navrhnout jeho změnu. Okamžitě bylo po problému, a to bez jakékoliv zlé krve.
- Bylo těžké dětem vysvětlit, že pokud si někdo jde např. stěžovat, že po večerce je v ložnici hluk (zatímco on chce spát), nebo že mu někdo „utekl“ ze služby (a on místo něj myje nádobí), nejedná se o „žalování“, ale o legitimní obranu vlastního zájmu v určité věci. Děti mají tyto dvě kategorie poněkud pomíchané.

ZÁVĚREČNÉ ZHODNOCENÍ

S týdenním odstupem jsme hory zhodnotili. Názory na společné rozhodování se lišily – i mezi dětmi se našli některé, podle nichž bylo velmi neefektivní. Bylo by proto lépe ponechat do budoucna vše v rukou vedoucích, kteří zajistí zdárný a svižný průběh akce. Jiní byli naopak rádi za jasně daný prostor, v rámci něž mohli na jakékoliv téma vyslovit svůj názor či prosadit svůj zájem. Většina se nacházela někde mezi – sice jí možnost zapojit se vyhovovala, ovšem měla pocit, že by se to mělo udělat nějak jinak, aby to nebyla taková „otrava“.

Obecně však byli všichni s akcí spokojeni. Jako vedoucí jsme ocenili zejména prima přátelskou atmosféru, fungování služeb nebo zapojení dětí do společně dohodnutých aktivit a programů, včetně doposud velmi nepopulárních činností, jako běžecské lyžování. Nejvíce mne ale potěšila věta, kterou pronesl Vinnetou, nejmladší účastník hor, jen tak mimochodem při závěrečné debatě v diskuzi o úloze vedoucích: „Vedoucí? Vždyť ti tam letos žádní nebyli.“✕

Proč vést děti ke čtení a jak to udělat

BERNADETA KUREŠOVÁ
– BERNY Vedoucí včlat a studentka češtiny v Brně.

Že děti málo čtou a negativně je to ovlivňuje, často slyšíme nejen z úst učitelů a psychologů. Klesající zájem o knihy s sebou ale nese daleko víc než chudnoucí slovní zásobu. Zkusme si ve třech bodech připomenout, proč je čtení stále důležité.

1. **Čtení rozvíjí schopnost empatie.** Potvrdil to výzkum vědců z newyorské univerzity The New School. Podle tvůrců studie se u dětí, které čtou klasickou beletrii (v orig. „literary fiction“), zlepšuje schopnost porozumět lidem. Při čtení jsou totiž často nuceny předvídat, jak se postavy v příběhu zachovají. Jelikož v knihách nelze popsat člověka v celé jeho šíři, čtenář musí při odhalování vlastností postav využívat své zkušenosti a intuici. Navíc v příbězích často vidí svět očima vypravěče a může tak hlouběji zkoumat způsob uvažování jiného člověka. Autoři výzkumu doufají, že čtení dokáže rozšířit schopnost empatie u dětí s autismem.
2. Při čtení je možné pochopit věci, které by člověk při poslechu nestíhal pobrat. Není problém se kdykoliv zastavit a v textu se vrátit. Pomalejší vstřebávání informací **napomáhá sklonu přemýšlet neprvoplánově** a v rozsáhlejších kontextu.
3. Schopnost převést kombinace písmenek na napínavý film, který se odehrává přímo v našem mozku, **podporuje kreativitu a rozvíjí představitivost.** Zatímco ve filmech práci s imaginací už někdo odvedl za nás, díky knihám děti svou vynalézavost stále zdokonalovat. Možná pak budou mít dokonce víc nápadů jak si ukrátit volnou chvíli.

A jak jde čtení dohromady s cíli skautské výchovy? Se skautingem je natolik spojeno, že k němu děti často vedeme neuvědoměle. Vzpomeňte si, s jakým zápallem děti hltají na táboře dopisy a s jakou vervou posílají nazpět rodičům pracně sesmolené odpovědi. A kolik z nich si na tábor přiveze knížku...

Nabízí se zařadit čtení do programu i jindy. Je však nutno udělat to nenásilně a dát si pozor, abychom dětem neznechutili čtení či skaut tým, že budeme opakovat nešťastné školní stereotypy. Jak na to?

♣ **Čtete dětem před spaním na výpravách.** Uvidíte, jak nadšeně zalezou do spacáků, když uslyší, že jim před spaním přečtete příběh. Poslech je navíc zklidní, takže usnou, aniž by si vzpomněly, že chtěly souseda ještě dvakrát trefit polštářem. ♣ **Zahrajte si celoroční hru motivovanou příběhem dobrodružné knihy.** Na výpravách pak můžete večer předčítat právě z ní. ♣ **Motivujte děti k vlastnímu tvoreni.** Nechte je napsat zápis do kroniky a pak ho všem přečíst. Vytvořte si nástěnku s vlastními komiksy. ♣ **Nechte děti vyhledávat informace v knihách.** Mohou třeba s pomocí encyklopedie určit rostlinu, přečíst si o zvířeti, které jste viděli na výpravě. ♣ **Založte si střediskový časopis.** A pokud už ho máte, nechte do něj děti psát své zážitky. ♣ **Zařídte si oddílovou knihovničku.** Mějte v ní knihy rozříděné podle toho, koho by mohly zajímat. Pak ji dejte někomu na starost, pomozte dětem s výběrem knih. ♣ **Povídejte si o beletrii.** Zeptejte se dětí, co čtou. Při sdílení příběhů z knih mnozí na výpravě zapomenou i na bolavé nohy.

Jistě vás napadnou další způsoby, jak dětem čtení přiblížit. A víte co? Ani vy nezapomínejte číst. Alespoň v tramvaji nebo před spaním. Možná už vás to nevyčlová, ale je to skvělý způsob, jak chvíli vypnout, a to nejen svítící obrazovku před očima, ale hlavně roj myšlenek ve vlastní hlavě. ✕

LUCIE DORŽOVÁ
Vůdkyně
7. oddílu
Varnsdorf.

TYRANIE

Zajímáte se o politickou situaci? Ne jste s ní spokojeni, ale nevíte, co s tím? Timothy Snyder, profesor historie na Yaleově univerzitě, vám nabízí dvacet rad, podle kterých se můžete řídit, abyste přispěli k udržení demokratických hodnot ve světě.

Autor posuzuje dnešní politickou situaci a porovnává ji s různými režimy 20. století v Evropě. Dvacet lekcí, které nám autor předkládá, ukazuje především na příkladech, že se historické události opakují a že demokracie není nikdy tak pevná, jak by se mohlo zdát. Autor se obává toho, že dnešní společnost směřuje do nové tyranie pod vedením prezidentů světových velmocí.

Čtenář knihy je směřován k zamýšlení nad světem okolo, jeho historií i současností. Snyder varuje před usnadňováním si povinností a vybízí k obezřetnosti. Četnými příklady jsou mu události z let 1932–33, kdy se k moci v Německu demokratickou cestou dostala NSDAP. Autor se snaží čtenáři vysvětlit, že i jeden „bezvýznamný“ člověk má svůj podíl na podobě světa a dějiny mění právě ti lidé, kteří se nebojí vystoupit z řady a přemýšlejí o tom, co říkají i slyší.

Snyderovým cílem je otevřít čtenáři oči, poučit ho o tom, že pomáhat druhým není jeho povinnost, ale spíše přirozenost, a že vzdát se boje proti tyranii znamená pomoci jí k moci. Demokracie, neodmyslitelně spojená se svobodou, je jedním z pilířů fungování skautské organizace. Ne bezdůvodně se ji každý totalitní režim pokoušel rozpustit, myšlenky svobody člověka, které děti učíme, jsou totiž pro tyto režimy velkým nebezpečím.

Kniha je vhodná pro čtenáře s vlastním názorem, který se orientuje v politickém světě, ale přesto má otevřenou mysl a ochotu být prospěšný svým blízkým i světu.

📖 **Tyranie: 20 lekcí z 20. století** (Timothy Snyder, Prostor, 2017)

JAKUB ŠIMURDA – KOLIBŘÍK
Oldskaut z Krkonoš, povoláním
odborný pracovník Krkonošského
muzea Správy KRNPAP.

Zimní ptačí hodování

Blízká setkání u krmítka

Podzim je tady. Tábory a jejich dlouhé letní dny odvál čas a nový skautský rok se již naplno rozběhl. Stále se opakující roční koloběh prožíváme my i zvířata, každý po svém. Když se pozdně letní krajina prolne s podzimem, ptáci vyvedou svá poslední mláďata a začnou se svobodně toulat po okolí za těmi nejlepšími zdroji potravy. Pohnízdni toulání mnohých ptáků pak plynule přejde v jejich podzimní migraci, začnou se z našich končin nenápadně vytrácet, a jen opravdu málokdo má přehled o tom, kdy který druh již definitivně zmizel na cestě do příznivějších zeměpisných poloh. Některé ptačí druhy u nás můžeme pozorovat po celý rok, zvykli jsme si o nich říkat, že jsou stálé. V přírodě však jen máloco platí absolutně. A tak bychom o některých ptačích měli spíše říkat, že jsou potulní. Například sýkoru koňadru většina z nás považuje za stálý druh, a proto asi leckoho překvapí informace, že u nás byly chyceny koňadry, které byly kroužkované až v dalekém Rusku.

SETKÁNÍ NA DOSAH RUKY

Oblíbenou příležitostí k blízkým setkáním s ptáky je krmítko. Pokud se svým oddílem nebo družinou krmítka ještě nemáte, pak je nejvyšší čas začít s jeho výrobou. Inspirovat se můžete na internetu, například na webu České společnosti ornitologické cso.cz. Když krmítka vyvěsíme včas, ptáci se ho naučí pravidelně navštěvovat a můžeme je u něj snadno pozorovat. Pohodlně a z tepla klubovny můžeme pozorovat krmítka pověšené nedaleko od okna. Dobrodružnější ale bude sledování krmítka přímo v terénu. Pro počet pozorovaných druhů je nesmírně důležité umístění krmítka. Je velký rozdíl v tom, jestli bude někde poblíž příměstského lesa, případně v parku, anebo uprostřed sídlištní zástavby.

MĚJTE OČI OTEVŘENÉ

Pokud se pozorováním nechcete bavit jenom tak pro radost, ale chcete mu věnovat větší část svého programu, otvírá se před vámi pestrá paleta možností. Můžete se pomoci atlasu ptáků snadno vycvičit v rozeznávání běžných druhů. U některých se dokonce můžete naučit rozlišovat i pohlaví. Samce a samice lze snadno rozeznat třeba u hýlů, čížků nebo vrabců domácích, všímavější rozliší i koňadry a zvonky. Jako pomůcku lze doporučit zejména druhé vydání ilustrovaného atlasu Ptáci Evropy, severní Afriky a Blízkého

východu od autorů Svenssona, Mullarneyho a Zetterströma ve vynikajícím překladu Roberta Doležala. Kniha byla vydána roku 2012 v nakladatelství Ševčík a na našem trhu se v současnosti jedná o nejlepší ptačí atlas. Kromě toho je pak k pozorování ptáků vhodný, ne-li rovnou nutný, dalekohled. Naše přítomnost totiž ptáky ruší a dalekohled nám umožní být ve větší vzdálenosti a přesto mít o veškerém dění na krmítku i v jeho okolí výborný přehled.

JAK SE DĚLÁ VĚDA?

Věříte, že se u krmítka dá dělat i věda? Vyzkoušejte pravidelné sledování krmítka, třeba jednou týdně po určitou dobu. Zaznamenávejte přitom čas pozorování, pozorované druhy a jejich počty, případně i množství spotřebovaného krmiva. Když vydržíte, po „sezoně“ pak můžete porovnávat jací ptáci a v jakých počtech vaše krmítka navštěvovali a jak se jejich poměr v průběhu zimy měnil. Když budete zapisovat i údaje o počasí, můžete se pokoušet vysvětlovat i případné změny ve složení a počtech ptáků v průběhu zimy a dávat je do souvislostí. Byla tuhá zima? Nebo byl její průběh naopak velmi mírný a ptáci o návštěvu krmítek až takový zájem nejevili? Objevily se některé druhy, které k nám zavítají jen občas? Všimnout si můžete i chování ptáků. Jsou některé druhy agresivnější než jiné? Jakou preferují potravu a jak postupují při její konzumaci? Odnášejí ji mimo krmítka, nebo ji konzumují přímo na krmítku? Jak ptáci reagují na přítomnost predátorů, například krahujce? Hledáním odpovědí na otázky, které vás zajímají, budete objevovat velký svět přírody kolem nás.

S CHUTÍ DO TOHO

Abychom ptákům místo pomoci spíše neublížili, pozor na to, jaké menu ptákům budeme předkládat. Nejlepší je krmítka slunečnicovými semeny. Jsou mezi ptáky nesmírně oblíbená a měla by být základem obsahu krmítka. Velice lákavé je pro ptáky zpestření vlašskými ořechy a třeba lojem. Dále můžete vyrobit třeba borové šišky naplněné směsí tuku a slunečnicových semen, které pak rozvěsíte v blízkém okolí krmítka. Kosi a drozdi mají rádi rozkrojená jablka nebo nasbírané a nasušené jeřabiny. Velkým obloukem se ale vyhněte nejrůznějším zbytkům z kuchyně a solenému pečivu. Sůl může být totiž pro některé druhy ptáků toxická, a to i ve velmi malém množství. Dobré je také důsledně dbát na ochranu krmítek před kočkami, které u nich rády loví.

Pokud budete mít nějaké otázky anebo se budete chtít jenom podělit o své zkušenosti, neváhejte a kontaktujte autora článku. ✕

▣ Podle nosa poznej kosa (Anna Vítová – Áňa, Skaut – Junák, únor 2017)

FOTO: LUC VIATOUR

Do čeho se pustit v příštích měsících?

Sestavili Suri a Tom.

Náměty na program

Sbírání kaštanů je cool!

Na podzim dozrávají kaštany, které jsou potravou pro mnoho zvířat v lese. Co si takhle s dětmi vyhlédnout krmelce, nasbírat žaludy a kaštany a zvířatům je ke krmelci přinést?

Parlamentní volby

20. a 21. října nás čekají volby do Poslanecké sněmovny. Už víte, jak jim budete věnovat pozornost v oddíle? Zahrajte si třeba na předvolební debatu nebo se skauty diskutujte, proč je podle nich důležité k volbám chodit.

Halloweenská párty

Umíte vydlabat dýni a vyřezat z ní něco kreativního? 31. října máte dobrou příležitost si to vyzkoušet.

Den svobody a demokracie

Vědí vaši členové, co se stalo 17. listopadu 1939 a 1989? A jak se nám vlastně žije 28 let od sametové revoluce? Připomeňte si se svými členy hodnoty, kterých si dnes, díky boji proti totalitám, můžeme považovat.

Globální kompas

Zajímá-li vás dopad oddílového životního stylu na svět kolem nás, potom zbystřete. Nástrojem, který vám může nejenom pomoci srovnat si, jak chcete vlastně v oddíle fungovat, ale také přinést mnoho inspirace na zajímavý program (zvláště budete-li v příštích měsících víc zavření v klubovně než přes léto) je Globální kompas. Aktivita pro děti i dospívající, které nám pomáhají porozumět souvislostem světa, najdete na [🌐 globalnikompas.cz](https://globalnikompas.cz).

Tip na odborku

Občan / Občanka

Vzhledem k nadcházejícím státním svátkům i blížícím se parlamentním a prezidentským volbám doporučujeme během podzimních schůzek věnovat pozornost aktivitám odborky Občan / Občanka.

Jedním z jejích zajímavých bodů je *Skauting a občanství za nedemokratických režimů*. Vyhledejte ve svém okolí skautského pamětníka či pamětníci, kteří se v období 1938–1989 aktivně angažovali. Zjistěte, jakým způsobem a jak historický kontext ovlivnil jejich aktivity. Uspořádejte s oddílem / družinou setkání s těmito lidmi. Nevíte v okolí o žádném pamětníkovi? Zkuste zjistit, co vaši rodiče dělali 17. listopadu 1989.

Vyzkoušejte si volby do poslanecké sněmovny nanečisto. Rozdělte si mezi sebe hlavní parlamentní strany, zkuste o nich zjistit informace, představte si je vzájemně a na závěr tajně hlasujte. Jaká strana by u vás vyhrála? Jak by se přepočítaly mandáty, podařilo by se sestavit koalici?

Podzim je také prostorem vyrazit společně na jednání zastupitelstva obce. Jak jednání probíhá? Co se řeší? Můžu to já nějak ovlivnit?

Připomeňte si významné dny a obohaťte program oddílu! Více o odborce najdete na [🌐 odborky.skaut.cz/obcan](https://odborky.skaut.cz/obcan).

Jak využít časopisy

Světýlko

Říjnové Světýlko je věnováno tématu Vesmír. Světlušky a vlčata v něm mimo jiné najdou návod na řízení vesmírné lodi, můžete tak tématu vesmíru věnovat třeba jednu schůzku a časopis na ní využít.

Další aktivity jsou věnovány pozorování rostlin a pokusům s nimi. Jak roste semínko v půdě? I to si můžete s časopisem vyzkoušet.

Za pozornost stojí také přehled říjnových a listopadových významných dnů. Který se letos rozhodnete oslavit nebo nějak zajímavě ztvárnit? Bude to spíš Mezinárodní den kuchařů nebo Světový den toalet?

Skaut

Říjnové číslo časopisu Skaut vybízí k plnění nových výzev a zdokonalování sama sebe.

Článek *Zkus něco nového* představuje Zelený život, inspirativní nástroj pro 30denní výzvu zaměřenou na ochranu přírody. Úkolů je na výběr celá řada, neváhejte tak své skauty a skautky pobídnout k jejich vyzkoušení. S časopisem lze pracovat na schůzce a společně přemýšlet, do jaké výzvy se pustit a v čem může být daná věc přírodě užitečná.

Zelený život v kombinaci s novým školním rokem, to už je ale pořádná dávka povinností. Jak je má člověk všechny zvládat? Poradí článek *Když je úkolů moc* zaměřený na dobrý time management.

Tři články z Roverského kmene s největším potenciálem k rozprůdění diskuze

1) 20 let v čele Gemini aneb bilanční rozhovor o minulosti i budoucnosti Junáka s Tomášem Řehákem – Špalkem. 2) Víš, co čteš? Nebuď loutka propagandy a nauč se ověřovat zdroje. 3) Každý hledá svůj dream job. Už jsi našel ten svůj?

Zajímavé projekty

Výstava na stromech

Od 7. do 14. října probíhá v parcích po celé České republice každoroční Výstava na stromech, letos zaměřená na příběh banánu. Jaká je vlastně jeho cesta od banánovníku až do našich domovů? Chcete-li oživit svůj program návštěvou nebo zorganizováním netradiční výstavy, více informací najdete na [🌐 bit.ly/2fncyDn](https://bit.ly/2fncyDn).

Staňte se Dobro-druhy!

Program Nadace Via volá do akce všechny party mladých lidí do 26 let, které svou benefiční aktivitou rády přispějí něčemu dobrému kolem sebe. Pomoci můžete například osamělým

seniorům, dětem z dětského domova, spolužákoví s handicapem, místnímu útulku pro opuštěná zvířata či jiné dobročinné iniciativě. Přihlašování probíhá do 19. října, více informací na nadacevia.cz/dobro-druzici a v článku na Křižovatce: bit.ly/2hktStq.

Skautský dobrý skutek 2018

Na 2000 skautů a skautek přispělo svým projektem loni. Čím se letos zapojíte vy? Můžete začít přemýšlet, plánovat a především si zapsat termín: 20. dubna až 20. května 2018.

Jamboree 2019

V létě 2019 se celý svět obrátí k USA, kde americká, kanadská a mexická skautská asociace společnými silami připravují příští světové jamboree. Obří areál v krásné přírodě, skauti a skautky z celého světa a možná taky největší český kontingent všech dob. Dej o tom vědět všem, které to nesmí minout! Registrace se uzavírá již koncem října tohoto roku. Více info na jamboree.cz.

Kalendář akcí

Poradní skála 2017

13.–15. října

Tradiční setkání vedoucích světlušek, vlčat a benjamínků plné přednášek k vedení a plánování programu, workshopů a aktuálních témat. Více na poradniskala.cz.

JOTA-JOTI

20.–22. října

Jamboree on the Air a Jamboree on the Internet je největší skautská akce na světě. Přes víkend virtuálně spojí víc než milion skautů ze 150 zemí a vy můžete být mezi nimi. Více na jotajoti.info.

Setkání výchovných zpravodajů

20.–22. října

Všichni výchovní zpravodajové jsou zváni na první společné celostátní setkání, které proběhne v Pardubicích. Více informací na Křižovatce: bit.ly/2wb5hti.

Umělecká šestka

3.–5. listopadu

Výtvarná, zpěvná a divadelní soutěž

pro všechny světlušky a vlčata. Více na umeleckasestka2017.skauting.cz.

Bez obalu

7. listopadu

Jak redukovat odpady v běžném životě? O tom bude řeč s Petrem Hanzelem na akci Ekologického odboru ve Skautském institutu na Staromáku v Praze. Těšit se můžete na řadu praktických tipů.

Roverský kurz Ensalada

10.–12. listopadu

Celé dva víkendy se budou přihlašovací roveři a rangers zabírat aktuálními společenskými tématy. Přihlašujte se do 8. října. Více na skautinazemi.cz/ensalada

Sraz kapitánů a kapitánek

10.–12. listopadu

Ústřední sraz kapitánů vodních skautů je příležitostí inspirovat se, něco nového se naučit a setkat se s novými i starými přáteli. Více na vodni.skauting.cz.

Skautský mediální seminář

10.–12. listopadu

Vzdělávací setkání pro mediální zpravodajky a zpravodaje středisek, okresů a krajů i pro další lidi se zájmem o propagaci skautingu proběhne v Roudnici nad Labem. Více na Křižovatce: bit.ly/2wLD6AK.

Ústřední lesní škola

24.–26. listopadu

Tradiční celostátní setkání vzdělavatelů, tentokrát na ZŠ Livingston v Praze. Kdo se chce podílet na směřování skautského vzdělávání, najde další informace na uls.skauting.cz.

Mikulášský víkend – MiQuik

1.–3. prosince

Tradiční roverský festival složený z Polibku Múzy, sobotního semináře a tanečního večera. Více na miquik.cz.

Betlémské světlo

17. prosince

Již po osmadvacáté se brněňští skauti vypraví do Vídně, aby převzali Betlémské světlo a zahájili jeho rozvoz vlaky po celé republice. Chcete se přidat? Více na betlemskesvetlo.cz.

Články, které by se právě mohly hodit

- **10 tipů pro práci s nováčky** – bohatá metodika, jak si udržet nováčky, kteří nám právě přišli do oddílu (Skauting, říjen 2016).
- **Noční život** – náměty na aktivity s hmyzem a sovami v podzimní přírodě (Skauting, říjen 2016).
- **Nenakousat dvacet mrkví** – článek o tom, kdo je to výchovný zpravodaj a co má na starosti (Skauting, říjen 2015).
- **Úspěšná žádost o dotace** – metodika a dobrá praxe k žádostem o dotace (Skauting, říjen 2015).

Úkoly a tipy

Pro vedoucí oddílů:

- Zapište letošní nováčky do SkautISu. Kromě toho, že si ušetříte práci při registraci, jim i přijde další číslo časopisů.
- Činnost družin se rozjízdí. Co takhle připravit pro rádce netradiční schůzku ke sdílení zkušeností?
- Zvláště u nováčků si dejte záležet na komunikaci s rodiči, aby mohli dobře poznat, co je váš oddíl zač.
- Pobavte se v oddílové radě o zásadních věcech týkajících se dalšího tábora. Nebudete chtít tábořit na nové louce? V jiném než tradičním termínu? Nebo vyzkoušíte letos tábor bez CTH či putovní tábor?
- Do 15. listopadu je potřeba ve SkautISu vyplnit tzv. skutečnost táborů obsahující mimo jiné vyúčtování a počty táborníků.

Pro výchovné zpravodaje:

- Novým nástrojem pro komunikaci mezi výchovnými zpravodaji je společná mailová konference. Pod v ní ještě nejsi, neváhej se přidat – více informací najdeš na bit.ly/2hkmRc4.

LUDMILA HOBZOVÁ – LÍDA

Šéfová odboru pro personalistiku, se kterým připravuje řadu metodik, seminářů a celostátní akci HelpDesk. Nově má na starosti také dobrovolníky, kteří pracují na ústředí a při velkých akcích. Dlouhodobě působí jako instruktorka na ILŠ Collegium.

Získávání nových spolupracovníků

Umění nabídnout zajímavou příležitost

Kde najít nového vedoucího oddílu? Jak zajistíme vyúčtování táborů? Kdo vyrobí nové police do klubovny? Téměř všichni řešíme stále otázku kde a jak získat nové lidi, s kým spolupracovat a co všechno by se ještě dalo udělat, kdyby na to měl někdo čas.

Získávání nových spolupracovníků je stále aktuální téma a to na všech úrovních v organizaci. Poptávka se možná zvyšuje v období volebních sněmů, ale pomocná ruka se hodí prostě vždycky. Občas může být její potřeba i velmi akutní a naléhavá.

Otázkám spojeným se získáváním nových spolupracovníků se věnuje skautská personalistika. V modelu tzv. Cyklu dobrovolníka (viz článek v listopadu 2016) se této problematice zvláště dotýká první fáze cyklu, na kterou se podíváme dnes. Jde o získávání lidí.

KDE HLEDAT NOVÉ SPOLUPRACOVNÍKY?

Zajímavou odpověď nabízí „cibulový graf“ na obrázku. Upozorňuje na skutečnost, že nové spolupracovníky sice zpravidla začneme hledat mezi stávajícími aktivními členy (v tomto případě střediska), ale že tam naše možnosti zdaleka nemusí končit. Síť možných kontaktů může pokračovat k těm členům střediska, kteří se doposud na chodu střediska zvláštní aktivitou nepodílejí, ale také k rodičům, kamarádům a známým, případně k takovým partnerům střediska, jakými mohou být škola, město nebo nějaká jiná nezisková organizace. V krátkodobém horizontu asi nelze očekávat, že by se podařilo získat spolupracovníky, kteří hned věnují aktivitu pro středisko spousty volného času. Navíc jim na začátku může chybět motivace, ale hlavně potřebný vzhled do dění střediska a zkušenosti. Jako vhodná strategie se

proto jeví dlouhodobé pěstování „cibule“ kontaktů. Aby ti, kdo jsou v této cibuli zahrnutí, byli zvyklí na to, že přicházejí různé nabídky spolupráce, a že i když tyto nabídky sami nepřijmou, mohou být nápomocní tím, že potřebné informace posunou k někomu dalšímu. Informovat o úspěšném navázání spolupráce proto může mít význam právě pro pěstování „cibule“. Současně platí, že je možné získávat spolupracovníky postupně ke stále větším projektům – nejprve mohou rodiče občas vypomoci např. s oddílovou výpravou. Když si spolupráci vyzkouší, poznají lidi, kteří za střediskem stojí a uvidí výsledky, ke kterým mohou přispět, třeba se časem přirozeně zapojí i do náročnějších nebo dlouhodobějších aktivit. V této souvislosti může mít svůj význam např. klub rodinného skautingu, který bude otevřeným společenstvím i pro ty, kdo neprošli skautskou výchovou v dětství. V rámečku uvádíme několik příkladů činností, pro které stojí za to obrátit se do širších vrstev „cibule“ a nehledat jen mezi těmi, kdo jsou ve středisku již aktivní.

Jistě přijdete sami na řadu dalších:

- Vytvoření a správa webových stránek střediska – to by jistě zvládl šikovný rodič, informatik
- Podpora designu webu – grafik
- Nafocení významné střediskové události – nadšený fotograf (ne nutně profesionál)
- Editování střediskového almanachu – historik (klidně amatérský nadšenec)
- Manuální výpomoc např. s opravou klubovny – řemeslník, ale i ten, kdo je ochoten nabídnout volné ruce a svůj čas

JAK NAJÍT VHODNÉHO ČLOVĚKA PRO KONKRÉTNÍ ÚKOL?

Abychom mohli být i v této fázi úspěšní, bude potřeba, abychom co nejlépe popsali, koho hledáme, za jakým účelem, a co od něj očekáváme. Tento krok umožní, aby se oslovení lidé v naší nabídce spolupráce dobře orientovali. Zároveň nám podrobný popis našich požadavků umožní, abychom promysleli, jestli je nutné, aby je všechny obsáhl jeden jediný člověk. Možná by se práce dala rozdělit mezi větší počet lidí. Tím jednak jednoho člověka nevyděláme ani

nevyčerpáme, a navíc získáme více spolupracovníků. Nevýhodou toho je, že se budeme muset věnovat komunikaci a koordinaci práce s vícero lidmi, což zabere zase čas nám.

Konkrétní postup je uveden v následujícím seznamu:

- Prodiskutujte a definujte si, koho hledáte, jak by měl váš dobrovolník ideálně vypadat, kde můžeme z požadavků slevit (jaké kompetence musí mít), pro koho by činnost mohla být zajímavá (pro rovera, matku na rodičovské dovolené).
- Sepište si, co všechno bude jeho „náplní práce“ (povinnosti, odpovědnost) a kolik mu to zabere času (něco týdně, něco měsíčně).
- Odpovězte si na otázky: Jakou podporu dobrovolník dostane? Co mu můžete nabídnout? (volné využívání klubovny? STS? vybavení?)
- Ujasněte si, na jak dlouho člověka hledáte. Stanovte si „zkušební dobu“, jemu to usnadní rozhodování a vám odpadne stres z toho, že si možná neseďte apod. Zkuste si vytipovat vhodné lidi (na základě vašich zkušeností, doporučení a referencí) a určete, kdo a jak je osloví.
- Promyslete o čem s konkrétními zájemci mluvit, kdo všechno vybírá, co vás zajímá, kdo nakonec rozhodne a jak, do kdy člověka potřebujete, kdy je nejvyšší čas začít hledat, atd.
- Nezapomeňte probrat i krizový scénář, když nikoho neseženete (přerozdělení práce, zrušení akce, dočasné sloučení...).
- Pozor na zakázané manipulace jako: „Pokud vedení oddílu nepřevezmeš, zradíš tím ty, kteří vedli tebe – vzpomeň si na ty uhlíky táborového ohně!“ – je to vydírání a navíc neefektivní, protože dlouho nevydrží a nepřinese vám radost.

JAK ŠÍŘIT INFORMACI O TOM, ŽE HLEDÁME NOVÉ SPOLUPRACOVNÍKY?

Možností je jistě víc. Jako efektivní se přitom nabízí forma inzerátu. Ten nemusí být zamýšlený jen jako zpráva určená anonymním čtenářům. I pro okruh známých bude vhodná informace popsána přehlednou, ucelenou a vyčerpávající

formou. To také usnadní přenos informací v naší „cibuli“ kontaktů. Jasná forma inzerátu přitom omezí možná zkreslení, ke kterým by mohlo docházet při šíření nestrukturované informace.

Pro šíření do různých vrstev „cibule“ je možné využít několik informačních kanálů. Osobní setkání, přes zveřejnění na nástěnkách a webech, po rozeslání do e-mailových konferencí (střediskových, okresních, rodičovských, kurzovních, atd.) a sdílení na facebooku. Pokud bude inzerát napsaný zajímavě, může další čtenáře získávat nabalováním na principu „sněhové koule“ – podobně jako když se malá koule valí čerstvým sněhem a přibírá stále další sníh, nemusí inzerát skončit u toho, komu ho adresujete vy, ale adresáti ho mohou posunout do další sítě vlastních kontaktů. Podpořte je v tom jednak informací, že o takové šíření inzerátu stojíte, jednak zprávou o tom, jak byly vaše (nebo i jiné) inzeráty úspěšné, aby bylo zřejmé, že má smysl se na šíření inzerátu podílet.

Junák – český skaut má navíc pro podporu inzerování tohoto typu zřízenou webovou stránku jobs.skaut.cz. Najdete zde mnoho skautských inzerátů, ale můžete sem zaplatit i svoji nabídku. Například že umíte vázat vysoká lana a je možné se s vámi domluvit na realizaci nějaké aktivity. Navíc zde najdete i podrobnou metodiku pro psaní inzerátů.

Příklad inzerátu je v následujícím rámečku. Jeho jednotlivé položky můžete naplnit vlastním obsahem. →

HLEDÁME KUCHAŘKY NA SKAUTSKÝ LETNÍ TÁBOR

Hledáme dvoje šikovné ručičky do kuchyně na letní tábor na 15 dní (15.–30. 7. 2017) v obci Huzová. Jsme divčičí oddíl s dlouholetou tradicí. Členky jsou převážně benjamínci (4–6 let) a světlušky (7–11 let), tým vedoucích je ve věkovém rozpětí 18–25 let. Dohromady toho sníme akorát, vybírávé nejsme a nemáme žádné alergie ani jiná specifika týkající se jídla.

Co bychom potřebovaly:

- zajistit celkem 5 krát denně jídlo pro 24 dětí a 6 dospělých
- vymyslet a sepsat jídelníček + suroviny na něj
- zajistit nákupy během tábora (první velký nákup trvanlivých potravin před táborem můžeme zajistit my)
- dovážet pitnou vodu (v stejné obci jako jsou potraviny)
- zajištění uklizení kuchyně a nádobí po každém jídle (svoje nádobí si každý myje sám)
- učení a zapojování dětí do přípravy některých jídel (dvě děti, které budou pomáhat v kuchyni)

Velkou výhodou je:

- ochota věnovat se při přípravě jídel „zaučování dětí“
- komunikativnost
- spolehlivost
- řidičský průkaz (aby ho měla alespoň jedna z vás)

Na oplátku nabízíme:

- velmi příjemný kolektiv a pobyt na čerstvém vzduchu
- k dispozici auto na nákupy
- zajištění ubytování a stravy na romantickém místě
- večery u ohně či možnost přidat se k některému z programů

V případě zájmu nám napiš na jmeno.prijmeni@skaut.cz, nejpozději do 10. 7. 2017.

Na setkání se těší
Junák – český skaut, oddíl Duběnek

- Způsob a časový interval kontroly dohody (jednou měsíčně se sejdeme/zavoláme si/potkáme se na skypu...)
- Co se stane, když jedna ze stran dohodu nenaplní (dohodu změníme, protože je moc náročná/ukončíme spolupráci...)
- Podmínky, co vede k ukončení spolupráce (nenaplnění cílů, druhá strana už to nechce nebo nemůže dělat, ...)
- Kdy ji revidujeme – případně uzavíráme dohodu novou (po ukončení časového horizontu například 1 rok).

Řadu dalších doporučení pro oslovování lidí v různých vrstvách „cibule“ najdete na Skautské křižovatce: [∞ bit.ly/2xi4732](https://bit.ly/2xi4732).

JAK ZAČÍT S NOVÝM DOBROVOLNÍKEM?

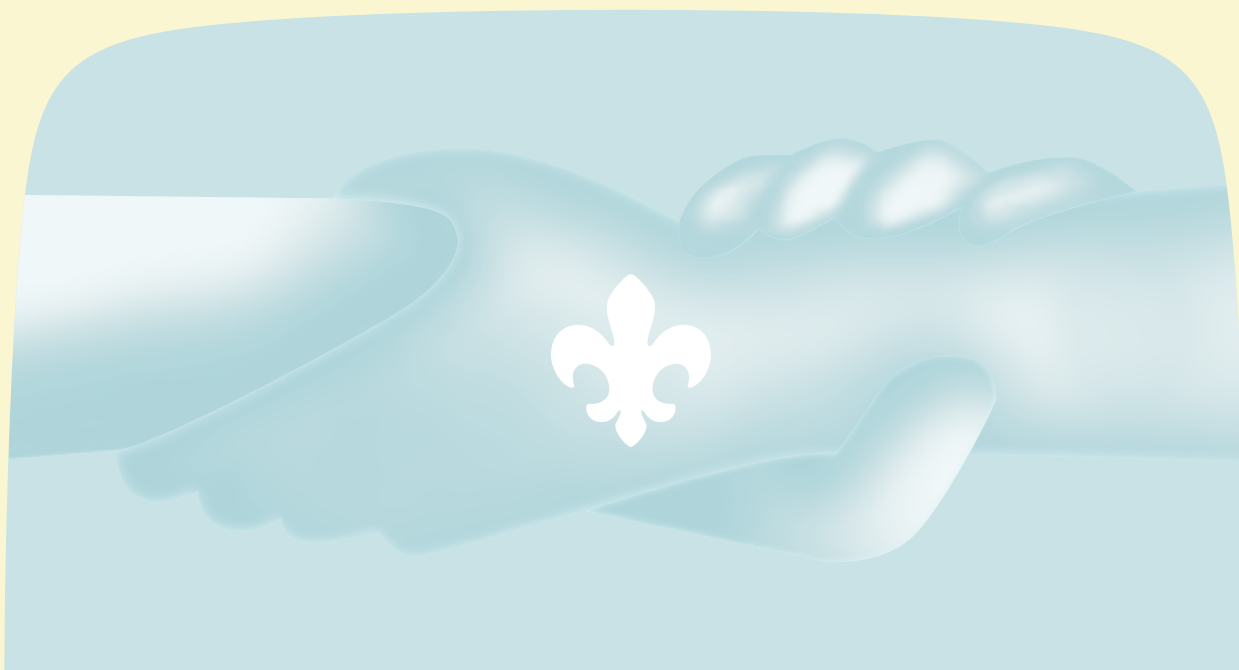
Jakmile najdeme nového spolupracovníka, bude přínosné podrobně se s ním domluvit na podobě a náplni jeho činnosti, vzájemně vyladit svá očekávání. Je to takové uzavřené dohody. Inzerát sice obsahoval důležité informace, přesto je potřeba je všechny znovu projít a doplnit o další souvislosti a kontext, aby bylo od začátku zřejmé, že spolupráci obě strany rozumí stejně, a aby se od začátku předcházelo možným nedorozuměním a zklamáním. Je přitom možné informace nejen zpřesnit, ale i upravit tak, aby odpovídaly reálným možnostem dobrovolníka a současně našim potřebám. Dohoda, která je konkrétním výsledkem tohoto jednání, má vyjadřovat zájem a vůli obou stran. Je tedy na těch, kdo ji uzavírají, co všechno do ní zahrnou. Lze přitom doporučit, aby obsahovala následující body:

- Co je cílem v daném čase (náplň práce)
- Co pro to uděláš ty
- Jak tě podpořím já (poradím, poskytnu materiály, kontakty, ...)

Dohodou spolupráce nekončí, ale teprve začíná. Bude potřeba podpořit začlenění nového spolupracovníka do týmu (představení ostatním, jmenovací dekret, zahrnutí do e-mailové konference, předání střediskového trika, ...) a pomoci mu s rozběhnutím činnosti. Nejlépe tak, aby mohl navázat na svého předchůdce, aby věděl, na koho se může obracet v případě nějakých nejasností, aby měl dostatečnou podporu metodickou i v podobě dalších kontaktů. Zejména na začátku jeho činnosti počítejte s tím, že se mu budete intenzivně věnovat, pomáhat mu, povzbuzovat ho a také mu poskytovat zpětnou vazbu.

Mysleme při tom všem na skutečnost, že tohle je jen začátek práce s dobrovolníkem. Aby u nás zůstal a chtěl se dále podílet i na jiných projektech a úkolech, případně zastávat i jiné funkce, musíme si ho „hýčkat“. Nestačí si říct: „Tak jsme to zvládli, má se nám kdo starat o klubovnu.“ I zapracovaného člověka je potřeba podporovat, být tu pro něj bude-li cokoli potřebovat, motivovat ho, scházet se s ním, zjišťovat jeho názory a potřeby, odstraňovat překážky v práci a nabízet mu zapojení i jinde, posílat ho na semináře apod. Toho se týkají další fáze Cyklu dobrovolníka (podpora, vzdělávání, hodnocení), o kterých si řekneme v nějakém dalším článku.

Kdyby tě zajímalo něco víc, tak celý Cyklus dobrovolníka najdeš na [∞ skaut.cz/personalistika](https://skaut.cz/personalistika). V případě, že by sis s něčím nevěděl rady, napiš nám na personalistika@skaut.cz a pokusíme se společně najít vhodné řešení. ✖

PETRA MÜLLEROVÁ

Vedoucí ve středisku Platan. Studuje práva ve Francii, kde vede skautský oddíl. Koordinátorka Středoevropského jamboree pro Českou republiku.

Vyrazte s dětmi za obzor

Pokud jsi byl na zahraniční akci, asi víš, jaké dobrodružství tím můžeš svým členům nabídnout. Co ale pokud žádnou takovou zkušenost nemáš?

Ze začátku můžeš mít možná pocit, že není důvod něco měnit: „Já jsem to bez jamboree přežil, přežije to i můj oddíl.“ Nebo si můžeš myslet, že na to nemáš dost zkušeností, či jen nevíš jak na to. Pojdme se na všechny tyto problémy podívat blíže.

PROČ JET NA MEZINÁRODNÍ AKCI?

Účast na mezinárodní akci může našim členům přinést první zkušenosti s jinými kulturami v bezpečném prostředí. Pro ty, kteří se zúčastňují pravidelně, nabízí možnost nejen vytvářet nová přátelství, ale znovu potkávat přátele z minulých akcí, a tím si vytvářet síť kamarádů po celém světě. Mimo jiné se mohou zlepšit v cizích jazycích, pro mnoho z nich to může být první příležitost, jak využít v praxi to, co se z angličtiny naučili ve škole. Zjistí jak komunikovat s lidmi, se kterými je žádný společný jazyk nepojí. V neposlední řadě cestováním a setkáváním se skauty z jiných zemí získají různé praktické dovednosti. Třeba jak si zabalit do zahraničí nebo jak nejpohodlněji, nejrychleji či nejlevněji cestovat. Nemluvě o prvních cestách letadlem či lodí, ochutnávkách národních jídel či zkoušení nových sportů a her. Většinu dovedností můžeme také propojit s plněním skautské stezky.

CO KDYŽ NEMÁM DOST ZKUŠENOSTÍ?

Vždy je tady možnost poradit se s někým, kdo tyto zkušenosti má, a to zejména se členy Zahraničního odboru Junáka. Možností je více:

1. Odbor pořádá semináře o zahraničních akcích. Tam získáš všechny potřebné informace, pokud se chystáš s oddílem do zahraničí. Pokud potřebuješ více informací o jakékoliv mezinárodní akci, kontaktuj zahraniční odbor na international@skaut.cz.
2. Vyrazte na akci s českým kontingentem. Na většinu velkých akcí jako je Světové skautské jamboree, Středoevropské jamboree nebo Roverway, Junák organizuje tzv. kontingent, který je skupinou

všech českých skautů, kteří se na danou akci chystají. Do něj se můžeš se svým oddílem přihlásit. Vedoucí kontingentu většinou organizují celou registraci, hlídají termíny a také formality jako je pojištění. Záleží, jak daleko chceš se svým oddílem jet, ale zpravidla vám buď zařídí i cestu nebo vám ji aspoň pomohou zorganizovat.

3. Vyberte si napoprvé kratší akci. Skvělou akcí „na zkoušku“ je Intercamp. Je to akce i pro mladší skauty od 12 let, která se koná pravidelně koncem května během čtyř dnů vždy na jiném místě pro skauty z celé Evropy. V roce 2018 se bude konat v Belgii. Tato akce je velice oblíbená u českých skautů. Český kontingent na ni nevyrazí, takže je potřebné si samostatně zabezpečit registraci, cestu i jídlo. Ale není potřeba zoufat! Je mnoho oddílů, které se tam chystají. Takže pokud se na tuto akci chcete vydat a nechcete jet sami, je možné požádat na Zahraničním odboru o kontakt na jiný oddíl. Vše potřebné o Intercampu se dozvíš na facebooku: [facebook.com/intercamp/](https://www.facebook.com/intercamp/) nebo můžeš kontaktovat pomocí zahraničního odboru českého koordinátora pro Intercamp.
4. Můžete také vyrazit na vlastní pěst na některé z národních jamboree. Ty mají velikou tradici hlavně v severských státech a tak se můžete ocitnout ve Švédsku, Norsku, ale klidně i v Srbsku nebo v některém z afrických států. Takový výlet už ale vyžaduje jisté zkušenosti. Proto můžete začít třeba jen budováním přátelských vztahů a pozvat na svůj tábor například německé či slovenské skauty. Pokud nevíte jak na to, určitě vám poradí zahraniční zpravodaj.

PÁR MOŽNOSTÍ KAM VYRAZIT

Nejlákavější nabídkou je Celosvětové jamboree, které se koná každé čtyři roky a v létě 2019 se uskuteční v USA. Registrace už běží a je jasné, že se tam podívá víc než 300 českých skautů. Nejvíce informací o českém kontingentu chystajícím se na Světové jamboree se dozvíš na jamboree.cz

Pokud nechceš až za oceán, neměl by sis nechat ujít Středoevropské jamboree (Central European Jamboree), které se bude odehrávat na břehu Balatonu už příští léto. Tato akce je vhodná náročností i pro začínající vůdce. Je to týdenní tábor na začátku srpna, který je zaměřený na potkávání zejména skautů ze střední Evropy. Určitě navštiv facebook českého kontingentu [facebook.com/cej18](https://www.facebook.com/cej18).

Pokud stejně váháte, vyzkoušejte si již zmíněný Intercamp. Je to výborná první mezinárodní zkušenost.

NEOPOMEŇ PŘÍPRAVU

Nejen kvůli registraci je potřebné začít připravovat věci už několik měsíců dopředu. Pro přihlášení účastníků je potřeba přihláška od rodičů, a proto bys jim měl poskytnout co nejvíc přesných informací, protože registrace bývá závazná. Palčivým tématem jsou finance, některé děti nemusí mít možnost si zahraniční akci zaplatit. Jednoduchou cestou je získání příspěvku ze skautských středisek, okresů či krajů. Dobrým zdrojem také bývají granty, výzvy na volnočasové aktivity nebo výměny mládeže vypisované městem či krajem. Možné je i získat příspěvek od soukromé firmy.

Šťastnou cestu za obzor. ✘

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ
Předal po 4 letech oddíl v Břeclavi. Poletí s bráchou na Nový Zéland hrát softbal. Instruktoruje na LK Velká Morava.

Smysluplný program na skautských schůzkách?

Žádný problém – pomoci nám s tím může plán družinové činnosti

Jedním z nejučinnějších výchovných nástrojů, který pro věkovou kategorii skautů a skautek máme, je družinový systém. Pokud funguje tak, jak má, učí nenásilnou formou kluky a holky v družinách zodpovědnosti, vedení druhých, prosazování vlastních názorů, demokratickým principům, učení se jeden od druhého a mnohemu dalšímu.

Důležitou součástí družiny je její rádce či rádkyně. Ti by měli být se členy skautské družiny stejně staří nebo jen o málo starší. Pokud tomu tak doopravdy je, má to pro družinu velkou přidanou hodnotu: snáze se z ní stane parta a rádce není vnímán jako „ten vedoucí, co nás tady má na starosti“. Členům družiny se také přirozeněji přejímá zodpovědnost za její činnost a aktivně se zapojují do její tvorby. Mnohemu se také vedením družiny naučí sám rádce, který často poprvé dostane takovou důvěru a zodpovědnost.

Mladí a nezkušení rádci vedle toho mohou přinášet i řadu rizik. Vedle rizika bezpečnostního je rizikem i neschopnost rádce připravit kvalitní program schůzek a udržet si na nich pořádek. Část oddílů předchází tímto nebezpečím tím, že jim družiny skautů a skautek vedou starší (mnohdy plnoletí) rádcové. Myslím si, že tím družinovému systému škodí a připravují se o mnohé z jeho výše popsaných přínosů. Vidím jinou cestou, jak riziku nekvalitního programu na družinových akcích předcházet. Je jím důkladnější příprava a práce s rádci. Ta může vedle vyslání na rádcovský kurz, rádcovských schůzek a fungující oddílové rady s účastí rádců obsahovat i práci s družinovým plánem, které se budu dále věnovat.

JAK VYTVOŘIT DRUŽINOVÝ PLÁN

Možností, jak získat náplň družinového plánu, je celá řada. Uvedu dvě z nich. Výstup, který z těchto aktivit dostaneme, je potřeba ještě upravit do podoby, která bude vyhovovat všem, kteří s plánem budou pracovat.

- *Společně na oddílové schůzce.* Předem si připravte seznam možných věcí, kterým by se družiny mohly na svých akcích věnovat. Kluci a holky pak můžou seznam doplnit. Na závěr si pak členové (buď všichni dohromady, nebo po jednotlivých družinách) hlasováním vyberou, čemu by se na družinových podnicích tento rok rádi věnovali. Pokud se nescházíte jako celý oddíl, může něco obdobného samozřejmě proběhnout i na jednotlivých družinových schůzkách.
- *S rádci na oddílové radě.* Nechte nejprve rádce, aby se zamysleli nad tím, čemu by se s družinami během roku rádi věnovali a aby zvážili, v čem jsou oni sami dobří a můžou to svou družinu naučit. Společně pak projděte knížky i další zdroje a doplňte plán o zajímavé věci, na které v nich narazíte.

Osobně jsem toho názoru, že by družinové plány měly obsahovat spíš jednodušší cíle. Ty náročnější si nechme na oddílové akci a nenuťme naše rádce vymýšlet programy, na které se sami necítí. Myslím si, že je rozumné vyhýbat se oblastem, které budou rádce svádět k tomu, aby družinu vyučovali jako ve škole (znalost života zakladatelů skautingu). Nebál bych se také do plánu zařazovat různé rukodělny, čtení, zpěv. Každá smysluplná činnost je lepší než družinové akce poskládané jen z her beze smyslu.

Náplň družinového plánu je jedna věc a jeho forma a detailnost věc druhá. Rádce u nás v oddíle jsme nikdy nezatěžovali tím, že by družinový plán obsahoval přesně definované cíle (např. metodou SMART). V plánu míváme vždy jen konkrétní oblast a na oddílové radě před startem měsíce se s rádci bavíme, čemu všemu se v rámci ní věnovat. Na druhou stranu je dobré, abychom po konci měsíce byli schopní si vyhodnotit, jak se nám plnění plánu dařilo.

NĚKOLIK DOPORUČENÍ NA ZÁVĚR

Družinový plán se v základních věcech neliší od plánu oddílového. Je tedy důležité, aby se nejednalo o mrtvý dokument, ale aby se s ním po celý rok pracovalo včetně jeho zhodnocení na konci roku. O práci s plánem vyšlo ve Skautingu hodně článků, které jsou dostupné na casopisy.skaut.cz pod tagem plánování. Zajímavou otázkou je, jestli mít pro všechny družiny plán stejný (snadnější pomoc od vedení s přípravou programů, možnost mezidružinových soutěží) nebo odlišný (bude víc odrážet poptávku družiny a schopnosti jejích členů a rádcé). Samozřejmě je možné si vzít něco z obou variant a mít družinové plány obsahující jen několik shodných oblastí. Důležitou věcí je také vnímání plánu družinami, a hlavně rádce. Ukažme mu, že to není náš nástroj, jak ho úkolovat, ale jeho pomocník, který mu pomůže s vymyšlením programu na schůzky.

Přeji vám fungující družiny, které budou mít smysluplný program na svých akcích. ✖

Družinový systém (Ondřej Kupka, Junák, 2005) – kniha o práci se základním a zásadním bodem skautské výchovné metody.

DANA TARANTOVÁ
– **KOMTESA**
Členka Odboru vlčat a světlušek,
velitelka štábu ZVaS.

Připravujeme se na velké závody

*Máte mnoho důvodů,
proč se těšit na ZVaS 2018*

Chtěla bych vám přiblížit jeden ze zajímavých prvků výchovy vlčat, světlušek a žabiček. Závody vlčat a světlušek (ZVaS) začínají základními koly v dubnu a květnu roku 2018, pokračují krajskými koly v květnu a červnu 2018 a končí celostátním kolem v září 2018. Během celého ročníku se zapojí do závodu na 2000 vlčat, světlušek a žabiček z celé republiky. Jsou tam i ty vaše?

PŘÍNOSY ZVAS PRO ROJ ČI SMEČKU

Velkým přínosem je především schopnost šestek fungovat samostatně jako tým, umět si poradit a umět se navzájem podpořit.

Rozsah schopností/znalostí, které mají vlčata a světlušky znát, má rovněž veliký přínos a přesah do života vlčat a světlušek. Takto připravené děti lépe obstojí v dalším životě. Své znalosti a dovednosti dále prohloubí ve skautském věku.

To, že šestka někam postoupí a dobře se umístí, je jen třešnička na dortu a odměna za úsilí do závodu a příprav vložené. Také se ale stává, že se sejde veliký počet vyrovnaných hlídek a vaše hlídka nepostoupí. Je dobře, že máme mnoho kvalitních hlídek.

CO JE NOVÉHO PRO TENTO ROČNÍK?

Závody nejsou jenom o soutěži, jsou především o potkávání, poznávání sebe sama a objevení širšího skautského světa. Umožňeme vlčatům a světlušským příjemné objevování a neodradíme je biflováním a nucením k přemrštěným znalostem.

Nezapomeňte si přečíst nová pravidla. Disciplíny dostaly změny a nabízí nové úkoly. Máme nový web. Již jej ozkoušeli skauti a nyní bude sloužit pro tento ročník závodu vlčat a světlušek: [skautskezavody.cz](https://www.skautskezavody.cz)

- Termíny základních kol se zveřejňují na webu ZVaSu do konce února,
- termíny krajských kol do konce března,
- celostátní kolo se uskuteční dne 21.–23. září 2018 v Kostelci nad Černými lesy.

JAK SE PŘIPRAVOVAT NA DISCIPLÍNY?

Průběžné začlenění úkolů z rozsahu znalostí vlčat a světlušek do ročního programu oddílu zajistí členům oddílu postupné seznámení s jednotlivými disciplínami. Pokud oddíl funguje, má do programu zapojeny body stezky a dovednosti vhodné pro věk vlčat a světlušek, pak nebude mít s přípravami problém.

Společná příprava šestek umožňuje vzájemné předávání zkušeností, motivaci ke společnému cíli, sehranost týmu. Pro samotný závod doporučujeme nechat závodit šestky tak, jak fungují během roku. V případě sestavení speciálních závodních šestek se stává, že některé vlče či světlušku vytrhnete z jejich skupiny, kde se cítí dobře, a přiřadíte jinam. U těchto vlčat a světlušek tým můžete ovlivnit jejich vztah k závodům i do budoucna.

Pohodová atmosféra při přípravě na závod dělá mnoho. Nejlépe je, když vlastně ani světlušky a vlčata nepoznají, že se na závody připravují. Velkou část dovedností již vlčata světlušky znají ze školy, další část můžeme praxí natrénovat. Podporujte pozitivní přístup při učení se nových dovedností, nestresujte děti, že ztratí nějaké body. Je to jenom závod a chceme především, aby je bavilo učit se novým věcem a poznávat svět kolem nás, také umět si poradit v jakékoli situaci a umět se domluvit ve skupině. Nejedná se o soutěž mezi vedoucími, jak zvládli přípravu dětí. Nechte vlčata a světlušky užít si své závody vlčat a světlušek.

Dle věku – u mladších členů šestek nepožadujte stejnou znalost jako u nejstarších jedenáctiletých světlušek a vlčat. Výhodou soutěže v šestkách je, že ti mladší se postupně od těch starších učí. Že osmiletá Amálka neumí správně stabilizovanou polohu, to přeci vůbec nevadí. Důležité je, že v průběhu příprav a samotného závodu jsou tyto malé „Amálky“ motivovány a akci si užijí. Plně úroveň „schopností“ pak tyto děti dosáhnou ve vyšším věku.

V časopise Světýlko vychází každý ročník, kdy jsou závody, velice zajímavé rubriky věnované disciplínám. Na casopisy.skaut.cz můžete najít staré listy a využít je k přípravě. Jen pozor na změnu úkolů u některých disciplín.

JAK SI POVÍDAT O ZÁVODĚ?

Zaujměte světlušky a vlčata příhodami a zážitky bývalých světlušek a vlčat ze závodů. Odpovědi na nejlepší zážitek z celostátního kola 2016: „asi ta bojovka, to byla nejlepší bojovka, kterou jsem zažil“, „vysoká lana, jízda na koni, placky, korálky“.

Ukažte v oddíle staré články v kronikách nebo zápisy na webových stránkách a zkuste zjistit, co se tehdy daným šestkám na závodech nejvíce líbilo. Reálná příprava na závod je určitě lepší než děti hodit do vody a nechat je „naučit se plavat“. Pro mladší členy může být samotné slovo „závod“ velkým strašákem, nalákejte je na doprovodné disciplíny a nové kamarády, které jistě při akci poznají.

Nezapomeňte po akci zapsat článek do kroniky, na web. Uchováte tak svá dobrodružství pro příští vlčata a světlušky ve vašem oddíle. Přejeme zdařilý školní rok 2017/2018 se závody vlčat a světlušek. ✖

Hry pro uklidnění

Docházejí vám hry pro méně obvyklé situace? Inspiro vždy několik takových přinese

Často se ti stane, že pro další program potřebuješ mít členy družiny klidné a soustředěné, a oni jsou všichni přítom rozdovádění až hrůza. Pro tyto chvíle je dobré mít v zásobě hry, které ti pomohou děti uklidnit. Jejich hlavní charakteristikou je žádná nebo minimální pohybová aktivita, ale soustředění myslí a zaujetí tématem hry. Každá hra musí současně splňovat i další cíl, a to rozvíjet nějakou schopnost (či znalost) dětí.

Protože často takovou hru budeš potřebovat zcela nečekaně, měl bys jich několik mít vždy pohotově připravených. Musí být tedy nenáročná na čas i pomůcky, které musí být malé, skladné, jednoduché, zkrátka vždy po ruce. Hra také musí trvat tu správnou dobu, když bude příliš krátká, děti se nezklidní. Naopak po delší době zase začne dětem chybět pohyb a zklidňující účinek zcela vymizí.

Ze známých her patří do této kategorie například notoricky známá Kimova a Setonova hra nebo „cinkačka“ (známá také pod názvem „Ruce na stůl“ – hráči na povel položí současně dlaně na stůl a druhé družstvo podle sluchu hádá, kdo ve své dlaní skrývá minci). Ale abys s dětmi nehrál několik her stále dokola, zde máš několik jednoduchých námětů pro zklidňující hry, které si můžeš vhodně upravit nebo použít jako inspiraci pro své vlastní nápady. Pravidla jsou záměrně neúplná, abys měl volnost při své vlastní tvorbě.

CO JE ŠPATNĚ?

Vyprávěj krátký příběh, do kterého vložíš jeden či několik nesmyslů. Samozřejmě jejich odhalení musí být na úrovni schopností hráčů. Kdo první odhalí chybu autora, vyhrává. Například příběh skauta plnícího noční návrat, kterého zachránilo, že po půlnoci vyšel na oblohu měsíc v úplňku a osvětlil krajinu (úplňkový měsíc vychází vždy večer). Když nevymyslíš vlastní, je dost použitelných příběhů v literatuře. Třeba když Rychlý šípům někdo navrtá obojživelné vozítko a oni sklídí ovace, když na vodu tryskající z těchto děr, umístí pingpongové míčky (podle zákona o zachování energie voda, pokud není hnaná čerpadlem, nemůže nikdy stříkat nad úroveň hladiny).

PRAVDA NEBO LEŽ?

Připrav si několik výroků podle úrovně hráčů, kteří mají určit, zda se jedná o pravdu nebo lež. Například: „První skautský tábor byl v Anglii v 18. století.“ – „Vrabci na zimu odlétají do Španělska.“ – „Mech zadržuje v lese vodu.“ – „První poštovní známky vydané v Československu v roce 1918 byly skautské.“ atp.

FOTOGRAFIE ZA OPONOU

Připrav si několik fotografií předmětů nebo míst, která všichni znají. Fotografie vždy zakryj a postupně kousek po kousek odkrývej. Kdo první správně určí, co je na fotografii, získává bod. Fotografie kompozičně uprav tak, aby na nich nebyla hluchá místa, která by nudila tím, že po nějakou dobu odkrývání neodhalí žádné nové informace o objektu.

NA CENZORY

V královské rodině se narodil malý Vašík. I když se po letech stal vladařem, tak moc ho štválo, že mu celé mládí říkali „Vašíku“, že se rozhodl zakázat všechna slova na „v“. Rozdej všem stejný text. Úkolem hráčů je v co nejkratším čase vyškrtat všechna slova začínající na písmeno „v“. Když budou slova správně „cenzorsky“ zamalovávat silným popisovačem, bude to lépe odpovídat činnosti cenzorů, jak ji známe z filmů z doby 1. světové války a ty budeš mít lehký práci, protože stačí svůj text přiložit na text hráče a proti světlu rychle zkontroluješ, jak byl cenzor pečlivý. Nehleď k tomu, že (když si dáš tu práci) hráč po pohledu na silné čáry lehce zjistí, že tvoří zprávu v morseovce.

TELEGRAF

Hráče rozdělíš do dvou družstev, která budou soutěžit v předávání zpráv. Družstva si sednou ke stolu naproti sobě, každé podél jedné strany. Pod stolem se chytí za ruce tak, aby na ně nikdo neviděl. Tím propojí telegrafní linku. Sám si sedneš do čela stolu, a také se na telegrafní linky napojíš coby vysílací stanice. Stisky rukou vyšleš na obě linky písmeno morseovky. Hráči si stejným způsobem předávají písmeno dál po lince, až poslední je napíše na papír a položí tužku na stůl. Družstvo, které tužku položí jako první, získává dva body, pokud je napsané písmeno správné. Naopak dva body ztrácí, pokud je špatné. Druhé družstvo získává nebo ztrácí jeden bod. Jeden bod také ztrácí družstvo, kterému se vůbec nepodaří písmeno po lince doručit. Po odeslání poloviny písmen si přesedni do druhého čela stolu, aby se družstva prostrídala v tom, jestli má poslední hráč propsané volnou ruku pravou nebo levou.

NA MNOŽINY

Hráčům přiděl čísla. Pak říkej různé vlastnosti čísel (sudá, lichá, násobky tří apod.). Hráč, který jako první správně zvedne ruku, když jeho číslo danou vlastnost splňuje (patří do množiny přirozených čísel s danou vlastností), získává bod. Při chybě bod ztrácí. Vlastnosti si předem připrav tak, aby každé číslo splňovalo stejný počet vlastností. Místo čísel můžeš použít také jména zvířat nebo rostlin apod. Podle toho zvolíš i odpovídající vlastnosti (savec, má čtyři nohy, křídla, rohy, ...).

POZNÁVÁNÍ PODLE POPISU

Vyber si nějakou věc, osobnost nebo událost, kterou všichni znají (např. krabička zápalek, kníže Svatopluk, loňská velikonoční výprava oddílu) a pomalu ji popisuj, aniž bys řekl její název nebo jméno. Ve svém popisu začni indiciemi méně jasnými a postupně přejdi k indiciím více napovídajícím. Kdo první řekne správnou odpověď, vítězí. Kdo se splet, je vyřazen (trvale nebo na nějakou dobu).

Víš, že...

na zamračení je potřeba
43 mimických svalů?
Na úsměv jen 17!

ODHAL ZÁBAVNOU TVÁŘ VĚDY

SCIENCE CENTER
iQLANDIA LIBEREC

iQLANDIA, o. p. s. provozuje dvě science centra v Liberci – iQLANDII a iQPARK. Obě zařízení jsou od sebe vzdálená 150 metrů. iQLANDIA je samostatná budova, iQPARK se nachází přes ulici v Centru Babylon. Zeptali jsme se Jiřího Vojtěcha, marketingového specialisty iQLANDIA, o.p.s., na praktické otázky k iQLANDII i k iQPARKU:

Zkuste prosím popsat nejatrakce v iQLANDII a proč byste ji doporučil pro návštěvy skautům.

Máme přes 400 interaktivních exponátů v 10 expozicích. Nic není za vitrínami, vše si návštěvníci mohou vyzkoušet a přicházet tak na věci z oblasti fyziky, chemie, matematiky, biologie a dalších přírodovědných oborů. TOP 5 exponátů: Humanoidní robot Thespian, Simulátor vichřice, Ohnivě tornádo, Simulátor kosmického výcviku, Mars Rover. Velmi populární je naše science show, kdy lektor za pomoci dobrovolníků z řad publika předvádí pokusy z fyziky a chemie. Součástí centra je i Planetárium Ultra HD, které je ideální přípravou na poznávání hvězd při spaní pod širákem.

Pro koho je centrum určeno a jak vypadá taková typická návštěva iQLANDIE?

Centrum je určeno pro rodiny s dětmi od 8 let, školy, skautské oddíly a jiná volnočasová sdružení. Návštěvníkům doporučujeme vyhradit si na návštěvu iQLANDIE minimálně 4 hodiny, klidně tu ale mohou strávit celý den. Kromě 400 exponátů, které mohou zkoušet a poznávat, nabízíme mnoho doprovodných programů, které jsou v ceně vstupenky – Science show, laboratorní workshopy (aktuálně Forenzní workshop), Badatelské aktivity v expozicích (např. Život s bílou holí, Symfonie blesků, atd.). Návštěvníci často využívají i kombinaci expozic a Planetária. V areálu je i restaurace s hotovými jídly a rychlé občerstvení.

Aktuálně máme v iQLANDII dočasnou výstavu Top Secret, která bude u nás jen do konce roku.

iQPARK

Na co se mohou těšit návštěvníci iQPARKU a pro koho je centrum určeno?

Centrum nabízí cca 200 interaktivních exponátů ve 4 expozicích. Velmi populární je expozice Svět kolem nás, kdy se děti i dospělí mohou stát hasiči, vyzkoušet si být zpěvákem nebo kytaristou, stavbařem nebo třeba moderátorem televizních zpráv. Populární je i Ordinance, kde se návštěvníci dozvědí spousty zajímavostí o lidském těle. iQPARK je určen pro rodiny s dětmi od 2 do 10 let, mateřské a základní školy, skautské oddíly a jiná volnočasová sdružení.

Kolik času bychom si měli naplánovat na návštěvu iQPARKU?

Na návštěvu iQPARKU vám doporučujeme si vyhradit minimálně 3 hodiny. Vyzkoušíte si 200 exponátů a můžete navštívit doprovodné programy – Science show, laboratorní workshopy (aktuálně Voda není nuda), Badatelské aktivity v expozicích (Roboti Lego Mindstorms atd.). Vše v ceně vstupného. V centru je i možnost občerstvení v bistro. Cena vstupného pro organizace trvale pracující s dětmi je 100 Kč / osoba do iQLANDIE a 70 Kč / osoba do iQPARKU.

Těšíme se na vaši návštěvu!

Více na www.iQlandia.cz

Tábornické potřeby.cz

GRIZZLY
OUTDOOR EQUIPMENT

GRIZZLY, STANY TŘETÍHO TISÍCLETÍ

Grizzly je česká firma s výrobou v Pardubicích, která prostřednictvím svého e-shopu www.tabornickepotreby.cz dodává svým zákazníkům zboží už po osm let a každým rokem počet spokojených zákazníků stoupá.

Firma vyrábí vybavení do přírody, například stany. Ty jsou vyráběny podle starých tradic, avšak novodobou technologií. Jejich kouzlo je v použitém materiálu, který tyto staré tradice částečně bojí, ale bez dopadů na nocležníka

Bavlněné stany mají řadu nevýhod. Jednou z těch hlavních je jejich krátká životnost. V dnešní době vyráběné bavlněné tkaniny mají životnost v řádu pár let. Navíc mají složitou údržbu a jsou náročné na skladování. Asi každý z majitelů bavlněného stanu dobře ví, že po pouhé jedné sezóně, nedostatečném vysušení a špatném uskladnění stan zplesniví, což má za následek sníženou pevnost a funkčnost materiálu. Polyesterové stany Grizzly svými vlastnostmi tyto problémy zcela eliminují. Plíseň totiž nerozkládá vlákna polyesteru a tím pádem nedochází k jeho degradaci. Samotná polyesterová tkanina je ještě o 25 % masivnější a díky tomuto faktu jsou naše stany téměř nezníčitelné.

Dalším problémem bavlněných stanů je srážení tkaniny o přibližně 5 %. Naše polyesterové stany se nesrážejí a je možné je šít skoro na přesný rozměr. Generace za generací táborníků si předávají zákaz „Nesahejte na tu plachtu, když je mokrá!“, ale tomu je se stany Grizzly konec. Na mokré polyesterové stany můžete libovolně malovat prstem, fixem nebo rtěnkou, ...

jednoduše čímkoliv a i přesto nikdy neztratí na kvalitě nepropustnosti. Polyesterová vlákna do sebe nenatahují vlhkost, tak jako bavlněná, proto je jejich sušení výrazně rychlejší. Čištění stanů je jednoduché. Stačí vzít kartáček a vodu s mýdlem a nečistoty jednoduše odstranit. Tkanina zůstane i nadále vodě 100% nepropustná.

Polyesterové stany Grizzly vycházejí s klasickými bavlněnými novově srovnatelně. Jsou vyráběny ve všech barevných odstínech, počínaje bílou či béžovou, přes hnědou, khaki nebo černou až po třeba růžovou. Když potřebuje o 5 cm větší nebo vyšší, není to pro nás žádný problém. Pokud by někdo i přesto chtěl bavlněné, je možné si v našem portfoliu vybrat ze dvou variant a to 320 nebo 440 g/m².

Ke stanům s podsadou vyrábíme i podsady ze smrkových prken, spojených perem a drážkou, konstrukce těchto podsad je jedinečná a vyráběna tak precizně, že jakákoliv bočnice lze napasovat na jakékoliv čelo či záda, takže už nemusíte řešit, který díl ke kterému patří.

Naši výrobu neustále rozšiřujeme a to dle přání zákazníků. Pokud zákazník potřebuje vlastní stříh nebo jen náhradní plachtu na hangár, bez problémů navrhne, ušijeme.

PŘÍBĚHY

KE SKAUTSKÉMU SLIBU A ZÁKONU

praktický návod, jak vést skauty a skautky k výchovným hodnotám

JIŘÍ ZAJÍC - EDY

SKAUT

98Kč

skaut.cz/obchod

BOLL
KIDS & JUNIOR

BATOHY A SPACÁKY PRO TVÉ
VÝPRAVY ZA DOBRODRUŽSTVÍM

Klikni pro slevu -15% na www.boll.cz:

SKAUT2017

Sleva platí do 30. 11. 2017.

PACK FOR ADVENTURE